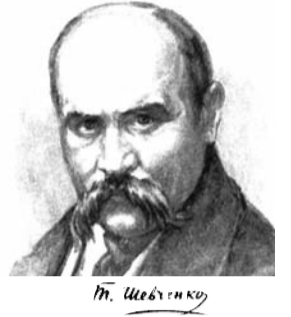

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 5-6/березень 2012 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

«Іде весна, гуде весна...» (І.К.)

У номері:

- «Коли на думці Україна» ▶ стор. 2
- Не пізно любити Шевченка ▶ стор. 3
- «Квіти для мами» ▶ стор. 4
- «У Березні вовічнім» ▶ стор. 5
- 100-річчя села Корнуцил ▶ стор. 6
- І. Арделян – Заслужений професор ▶ стор. 7
- Мій новий друг з України ▶ стор. 8
- «Ластівка» відчутної потреби ▶ стор. 9
- Благовіщення ▶ стор. 10
- Ісабела-художниця ▶ стор. 11
- А. Чехов про Є. Гребінку ▶ стор. 12
- Наші старожили... ▶ стор. 13
- «Весна і мама» ▶ стор. 14
- Чудо в Назареті ▶ стор. 15
- Подорож Я. Головацького ▶ стор. 16

Юрій ПАВЛІШ

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Це не тільки ім'я і прізвище з достовірними творчими заслугами, а творча територія, ще не сходжена повністю і недостатньо досліджена...

Скільки б ми не читали його «Кобзаря», ніколи не начитаємося. Скільки б то не писалося про нього, ніколи не напишеться достатньо і ніколи не допишеться.

9 березня 1814 року – це тільки початок, а 10 березня 1861 – це тільки календарна дата, бо він, Шевченко, – це безмірність. Бо він, Шевченко, – це символ України, а його «Кобзар» – це Святе Письмо для кожного українця. А що святе, – те святе.

Побуваючи на відсвяткуванні річниць нашого Тараса, я подавав, подаю і подаватиму репортажні сонети.

«Коли на думці в мене Україна...»

***

Коли на думці в мене Україна,
То Україна вперше – це Тарас,
Бо він, Шевченко, вічно задля нас –
Щебетне слово, мова солов'їна.

Він – мученик пори, хранитель-спас,
Він для земних – в душі свята хлібина,
І образ незниюча домовина
Ще переселить у іконостас.

Із ним, Тарасом, серце одпочине,
Із ним, Тарасом, навіть і калину
Вже підняли у лузі козаки

Міцні, кінця двадцятого століття,
Щоб увести в нове тисячоліття
Вільною Україну на віки.

***

Святкуємо Тарасову річницю,
Святкуємо вогненний заповіт,

Його святої волі передсвіт
В словах, що сяють, наче блискавиці.

Він духом-словом був твердішим криці,
Він переймав у себе горе й гніт.
Нескореності вільний неопіт
Вкраїні був Тарас, наче дзвінниця.

Окличне «Похойайте та вставайте»
Пригнобленим, щоби діалося знати,
Затримав і затримає ще час.

Він – наше вічне слово, вічні нути.
Словами «не забудьте пом'янути»
Живе Тарас у кожному із нас.

***

У Рускові, в святковому полоні,
Серця, і душі, й ніжні голоси.

Збудила навіть гори та ліси
Вікарія Піцури баритонність.

Із церкви в Дім культури запросив
Усіх Тарас у Божому законі,
Щоби в величому діапазоні
Яснилися сопрано чи баси.

Тарас завжди і був, і буде з нами.
Він володітиме всіма роками.
Він – слава України, слава світу.

Він буде відсвяткований щорічно,
І ненародженим все віковічні
Будує слова твердого Заповіту.

***

Тарасова річниця в Негостині,
В Сереті, в Радівцях, – це зов пори.
Мов святість Великодньої дорі
Живе Тараса дух на Буковині.

Безсмертністю Тараса сотворив
Час урочисті шати його днині,
Щоб усміхався навіть дуб калині,
Щоб гомоніли лагідно вітри.

Він бачить рухи, чує кожний звук.
Бачить дівчатко як бере до рук
Уважно, мов бандуру, мандоліну.

Він бачить звідусюди цілий світ.
Він кожному вкраїнцеві посвіт.
Він представляє всюди Україну.

Поляни, 2007-2012 р.

ЩИРЕ ВЕСНЯНЕ ВІТАННЯ З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ НАШИХ ЮВІЛЯРІВ! – БЕРЕЗЕНЬ 2012 р. –

Прийміть вітання найкращі наші
І побажання в цей святковий день,
Щоб від життя була завжди лиш
радість,
А ще – любов і шана від людей!

♦ Заступника голови СУР, голову Ботошанської повітової філії СУР, викладача фізкультури та директора школи с. Рогожешти Ботошанського повіту п. Віктора СИМЧУКА – 2 березня 1956 р.

♦ Заслуженого викладача української мови і літератури в єдиному до '89 р. українському відділенні при Сігетському ліцеї, автора українських підручників, особливу людину п. Юлію ГРІНЬ-АРДЕЛЯН – 6 березня 1939 р.

♦ Відомого добруджанського фольклориста та етнографа, автора багатьох книг, члена Спілки письменників Румунії, головного співзасновника Добруджанської філії СУР і першого її голову, випускника Сігетської української педагогічної школи та українського відділення Бухарестського університету, викладача п. Віргілія РІЦЬКА – 6 березня 1937 р. Вітаємо з 75-річчям!

♦ Заступника голови Клузької філії СУР, члена Асоціації славистів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна», лектора-доктора українського відділення Клузького університету ім. Бабеша-Бойой п. Івана ГЕРБІЛЯ – 9 березня 1975 р. Народився ювіляр у с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчив восьмирічку. Слідував ліцей ім. Міхая Емінеску в м. Бая Маре та

Факультет Клузького Університету ім. Бабеша-Бойой – відділення російської та норвезької мов. Активно включився у культурну діяльність Клузької філії СУР. Бажаємо успіхів на українській ниві!

♦ Керівника хору «Задунайська січ», члена Тульчанської філії СУР п. Вікторію БОЙЧУК – 10 березня 1942 р.

♦ Відомого етнографа, збирача гуцульського фольклору і автора книг на цю тему, голову місцевої організації українського с. Ульма Сучавського повіту п. Юрія ЧИГУ – 14 березня 1946 р.

♦ Першого заступника голови СУР, голову Тіміської філії СУР, банатського українця п. Юрія ГЛЕБУ – 15 березня 1954 р.

♦ Відомого українського марамороського поета, уродженця с. Копашиль Карашсеверінського повіту, учителя і автора багатьох збірок, члена Спілки письменників Румунії п. Юрія ПАВЛІША – 19 березня 1939 р.

♦ Першого заступника голови СУР, голову Сучавської повітової філії СУР, радника в Префектурі Сучавського повіту, художника і викладача фізкультури п. Івана БОДНАРА – 19 березня 1945 р.

♦ Економічного секретаря Бухарестської центральної організації СУР панну Ларису КОПОЩУК – 24 березня 1986 р., уродженцю Мараморощини, випускницю Баямарського ліцею ім. Георге Шінкая та Бухарестської Академії Економічних Студій.

♦ Лектора-доктора при українському відділенні Факультету Клузького Університету ім. Бабеша-Бойой, члена СУР, члена Асоціації Славистів Румунії та

Культурологічної асоціації «Румунія-Україна» п. Михаєлу Гербіль (дівооче прізвище – Семенюк) – 25 березня 1977 р., уродженцю українського с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчила початкову школу. Слідували Сігетський педагогічний ліцей та Клузький Університет ім. Бабеша-Бойой, секція - російсько-румунська. Активно працює на українській ниві та разом з чоловіком успішно об'єднує навколо СУР студентів Клузьких університетів. Побажаймо п. Михаєлі «На багатьох літах» з її 35-літтям!

♦ Голову Верхньорівнянської місцевої філії СУР Мараморощини, професора математики, довгі роки диригента Верхньорівнянського хору «Ронянські голоси», доброго і щирого українця п. Елека ОПРИШАНА – 29 березня 1943 р. Народився і виріс ювіляр на Мараморощині, де і закінчив початкову школу; опісля слідували Українська Сігетська педагогічна школа та Баямарський інститут математики. Все своє життя працював на освітянській ниві, виховавши цілі покоління верхньорівнянських учнів.

♦ Співзасновника СУР, відомого українського поета, прозаїка і видавця при видавництві нацменшин (до '89 р.) «Критетіон», члена Спілок письменників Румунії та України, удостоєного двома преміями Спілки письменників Румунії, головного редактора дитячого журналу «Дзвоник» п. Миколу КОРСЮКА – 30 березня 1950 р.

НА МНОГІ І БЛАГІ ЛІТА!
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Вчімося (наприклад) з досвіду австралійсько-американських українців

НІКОЛИ НЕ ПІЗНО ЛЮБИТИ ШЕВЧЕНКА

Тарасе Григоровичу, ми Вас любимо! Тарасе Григоровичу, ми Вас шануємо! Це так, ми любимо Шевченка, шануємо його Вічність. Та чи вміємо ми це робити (і тут, і там) від душі і професійно? Де-не-де нам це вдається, та не завжди і не всюди. Й чия в цьому вина? Наша ж! Бо не лише в пісні і танцю та читанні Його віршів повинна полягати наша шана і любов до великого поета.

Ми повинні визнавати й це, з тим, щоб, нарешті, сказати: «Тарасе Григоровичу, нам дуже важко Вас любити, бо не завжди заслуговуємо цього...». Без знаку оклику, а з трьома крапками.

Тож, ось, один із австралійців, українець, не якийсь-там «аларміст» або почесний ескімос, знавець творчості Шевченка, подумав і собі, як любити Шевченка, а перед тим, ніж повер-

нутися в Україну, прагнучи побачити знову рідне гніздо, разом зі своєю дружиною Лідією, намалював портрет Шевченка.

І так, у липні-серпні 1988 р., уже житель США, українець, архітектор Святослав Добровольський разом зі своєю дружиною, україркою, учителькою музики, протягом двох місяців перебував у Львові, на запрошення брата Лідії Добровольської, відомого львівського скульптора, члена Спільноти художників УРСР Любомира Терлецького.

З цієї нагоди Святослав Добровольський подарував Львівському музею українського мистецтва портрет Тараса Шевченка. У дарчому листі він написав:

«...Так надходив березень 1949 року. Річниця дня народження і смерті нашого невмирущого Пророка.

Усі ми турбувалися о гідне святкування тих перших Шевченкових роковин на австралійській землі.

Усе організувалося якнайкраще, згідно наших можливостей, та, на жаль, не було ні в кого портрета Т. Шевченка.

Для вирішення цієї проблеми я узявся намалювати портрет Великого Кобзаря з видання Тиктора.

Цей портрет Шевченка так і зостався тим самотнім портретом у нашій українській громаді, котра вперше на австралійській землі в Сіднею урочисто святкувала річницю Т. Шевченка.

Портрет побачило чи не пів-Австралії. З'являвся на святкуваннях роковин Т. Шевченка аж до 1960 року.

Перед виїздом з Австралії я продаю свій дім і на ці гроші видаю у Сіднею портрет нашого Кобзаря шеститисячним тиражем. Половину друку залишаю в Австралії, а решту вивожу із собою до Канади.

Відвідавши 1988 року Львів, я мав можливість сповнити своє бажання залишити оригінал і дві його копії на рідній землі... Хотілося залишити слід по собі...».

Намалювати Шевченка, можна б сказати, можна, й не важко, та зробити це з любов'ю, з відчуттям його величності постаті – величезний труд.

А в нас, тут, у Румунії, що можна б зробити? Можливі різноманітні конкурси: класні, шкільні, повітові. Навіть і сімейні. Правда ж? Як українською, так і румунською мовами.

Іноді і на деяких святах, навіть і нешевченківських, можна знайти момент його відзначення. Чому ж би навіть і на деяких... забавах не згадати ім'я Шевченка, навіть і чужим людям не сказати, хто він, що його знає увесь світ? Як Емінеску, Гете, Пушкіна, звичайно, Шекспіра, і багатьох-багатьох античних й позаантичних творців?

Ми любимо Шевченка не лише тому, що ми українці, а тому, що він є Він, тому, що він Геній (може, й не Геній) і Великий Син Українського Роду-Народу і Символ Української Нації.

Ще, на жаль, не знайшовся (по-моєму) найкращий перекладач його творів на румунську мову. І це наша вина...

Любімо Шевченка різноманітно, не лише малюючи його портрети, або ж читаючи його вірші, чи співаючи його пісні, любимо його і популяризуємо серед друзів і знайомих, навіть і серед недругів, і сподіваймося на любов до нього наших дітей, онуків та всіх наступних поколінь нашого народу.

Хай так і станеться! З Біблією в руках на святкуваннях Шевченка, а чи й без неї любовним відчуттям Його Величності Постаті, адже нікому й ніколи не пізно любити Шевченка...

Іван КОВАЧ

Іван КОВАЧ

До 60-річчя поставлення
першого пам'ятника-погруддя
Шевченку в Бухаресті

У БЕРЕЗНІ ВОВІЧНИМ

Іде весна, гуде весна,
у бронзі пісня віща, –
Світлиця ж наша воскреса
у Березні вовічнім!..

Нинішнє погруддя
Т. Шевченка в Бухаресті

Нуртує гомін, таїна
ледь-ледь себе сколише, –
коли Вкраїнська далина
озорена задише.

Дорога тчеться в рідний край,
де молодіють вежі, –
де днесь Шевченків небокрай
купається в мережах.

Ізнов і в нас дзвентить верба
над Озером Поета, –
бо й тут Тарас в сяйві Герба,
бо й тут Поет Планети.

Іде весна, гуде весна,
у бронзі пісня віща, –
Світлиця ж наша воскреса
у Березні вовічнім!..

8 БЕРЕЗНЯ У ВЕРХНІЙ РІВНІ: «КВІТИ ДЛЯ МАМИ»

Якщо у грудні ялинку відсвяткувалося без снігу, тому що зима спізнилася, то тепер вона не хоче відходити від нас, головню у Мараморіші. Як встановилася на Новий рік (український), так уже не хоче залишити нас. Замість підсніжників маємо снігу і морозу досхочу. Ніби вже і пори року змінилися. Тільки не змінився день 8 Березня – Міжнародний день Жінки, день мами. Його відсвяткували разом із дітьми, школярами, учительки школи із Верхньої Рівни, а також виховательками у городчиках.

Під назвою «Квіти для мами» учителька Ліліяна Петровай приготувала із своїм IV-тим B класом малюнки, квіти і різні подарунки для

української секції під проводом учительки Мирослави Романюк. Родичі, а головню матері

відчули повністю любов до своїх дітей, аплодували їх майстерність щирими оплесками. Ту саму любов і пошану відчули і родичі (мами) учнів IV-го класу «А» – учительки Отілії Копощук. Вони теж відсвяткували 8 Березня артистичними програмами, в яких вірші, пісні і сценети були присвячені мамі, яка подарувала їм життя і невтомно працює і виховує їх.

Під назвою «Іде, іде весна» підготувала програму для мам і вихователька Михаєла Бойчук у городчику Солонець. Сценета, складена із віршів, в яких із віршів, які прикликають весну прекрасну із сонцем і квітами, мала великий успіх. Діти співали пісні, присвячені матерям, а також і бабусям, присутнім на програмі. Був організований і конкурс танців діточок, обдарований оплесками. Вкінці діти обдарували своїх матерів квітами і поздоровленнями зі своїми фотографіями на них.

Текст і фото
Ляна ДАН

мам своїх учнів. А в день 8 Березня представила перед родичами гарну артистичну програму, складену із віршів і пісень, присвячених мамі, учительці, жінці, їх трудам, приділенім вихованню своїх дітей. Були і два танці (народний і модерний), виконані з майстерністю учнями. Вже кілька років у підготовці і представленні артистичної програми приєднуються і учні I-IV класів

ШКОЛА – НЕ ТАК

Програма Міністерства виховання, досліджень, молоді і спорту – «Школа – не так» – розпочатиметься 2-6 квітня 2012 на основі поданих школами проектів із минулого року. Це спеціальний розклад, спрямований на основі неформальних знань. В цей же період одночасно передбачено і розгортання національного етапу шкільних олімпіад.

Програма вперше включена в шкільну навчальну систему освіти і передбачає охопити насамперед учнів і викладачів у різні цікаві неформальні заходи (тихнічно-наукові, спортивні, суспільно-виховні, екологічні, позабезпеченню середовища, поправилах дорожнього руху, різні місцеві та повітові конкурси з театру, музики, мистецтва, творчі табори і т. д.), які спрямовані використати талант, різноманітні позакласні заходи, культурні події і компетенції цікавих галузей.

Найголовніше те, що, на основі поданих проектів, учні мають можливість виявляти свою компетентність, згуртованість і дружній настрій у теплому співтоваристві.

Роман ПЕТРАШУК

ВЕРГІЛІЮ РІЦЬКУ – 75

Відоми й фольклорист, етнограф / нарисовець Вергілій Ріцно народився в селі Чукурова Тульчанського повіту 6 березня 1937 року.

1948 року закінчив початкову школу (I-IV класи) на румунській мові в рідному селі. Згодом, з 1948 по 1950 рр., помагав родичам в сільськогосподарській праці.

1950-1952 рр.: поступив в новозасновану українську гімназію в м. Тульчі. Тут вчився в V-VI класах. В період 1952-1953 рр. закінчив VII клас при Українському лицейі в м. Сігеті, на Мараморощині, а вже в 1953-1957 рр. був учнем педагогічної школи м. Сігет.

1957 р. поступив на Українське відділення Філологічного факультету Бухарестського університету, випускником якого став 1962 р.

З 1962 і по 2002 р. був викладачем російської та румунської мов при Лицейі ім. Георге Мунтяну Мургоча в м. Мачіні

Тульчанського повіту, брав активну участь в різних педагогічно-дидактичних заходах, де часто виступав з науковими статтями на тему виховання та викладання іноземних мов.

В 1971 р. отримав Диплом заслуженого професора з боку Міністерства освіти.

25 березня 1990 року став співзасновником і першим головою філії СУР Добруджанського краю. Тепер - почесний голова філії СУР Тульчанського повіту.

Серпень 1958 р.: появилвся його перший репортаж на сторінках колишньої газети «Новий вік» (нинішнього «Вільного слова»). Друкувався, друкується в наших українських часописах: «Новий вік», «Вільне слово», «Наш голос», «Український Вісник», «Curierul ucrainean». Також і в культурологічному журналі «Steaua Dobrogei». Після 1990 р. друкував різні матеріали в українському журналі «Бористен» з Дніпропетровська, в тижневику «Християнський голос» (Мюнхен), в українському католицькому часописі «Наша мета» (Торонто, Онтаріо), в українському часописі з Австралії «Вільна

думка». Також в Календарі-Альманазі «Новий шлях» (Торонто).

Друкувався і в наших «Обряях»: «Фонетичні, морфологічні, лексичні особливості української говірки села Чукурова Тульчанського повіту» і «Діалектний словник української говірки села Чукурова».

Про фонетичні особливості української говірки села Чукурова було написано і в книзі «Територіальні діалекти і власні назви», Наукова Думка, Київ, 1965 р., ст. 10.

З 1990 р. - член Спілки письменників Румунії.

1980 р. появилася його перша збірка з добруджанськими піснями «Ой Дунаю, Дунаю», а в 2005 р. - «Їхав козак за Дунай...» (том зібраних і упорядкованих добруджанських пісень).

2010 р. надрукував книжку «Трилогію життя» (Родильна обрядовість українців Добруджі, Українське весілля в Добруджі та Культ смерті в українців Добруджі).

Наш друг Вергілій Ріцко сповнив 75 років. Ми, його друзі, читачі «Вільного слова» зичимо дорогому Вергілію Ріцку і його милій дружині многая літ, здоров'я, добра і легкого, усміхненого сонця та радості від дочки і внуків.

Многая і блага літ, пане Вергілію! З роси й води Вам!

«ВС»

ПОКЛАДАННЯ КВІТІВ ДО ПОГРУДДЯ ШЕВЧЕНКА В БУХАРЕСТСЬКОМУ ПАРКУ ХЕРЕСТРЕУ

7 березня, до Шевченкової річниці, в бухарестському парку Херестреу, де стоїть погруддя Т. Шевченка, прийшли покласти вінки і букети квітів представники Посольства України в Бухаресті, представники СУР і українства м. Бухареста, любителі Поета, якого вже знають навіть і румунські читачі з кількох перекладів його творів на румунську мову.

Тут виступали: Тимчасовий повірений Посольства України в Румунії Віорел Котик, радник-посланник Посольства Юрій Вербицький, перший заступник голови СУР Іван Робчук і радник Міністерства культури Румунії Ярослава Колотило.

Присутні проспівали гімн «Реве та стогне Дніпр широкий».

Поет Іван Ковач прочитав вірш «У березні вовічним» з нагоди 60-річчя поставлення першого пам'ятника-погруддя Шевченку в Парку Херестреу м. Бухареста в 1952 р.

Ідеї гуманізму в творчості Тараса Шевченка

Несучи крізь роки аромат свого часу, творчість геніального українського поета, прозаїка, драматурга, художника і суспільного діяча, основоположника української літературної мови Тараса Шевченка сповнена глибоким людинознавчим змістом з пізнавальною, естетичною та виховною функціями. Геніальність поета полягає в тому, що він, завдяки своєму таланту і високій майстерності, зумів висловити те, що хвилює людину в будь-яку епоху, зрозуміти і показати в художній формі (в поезії і прозі) загальнолюдські цінності. Для Тараса Шевченка характерні постійні роздуми про людину, її душевну красу, моральну чистоту і благородство, почуття власної гідності, свідомість. Гуманізм є головною і визначальною рисою всієї його творчості – це щира, полум'яна всеохоплююча любов до людей: «А дай жити, серцем жити/ І людей любити» (Минають дні, минають ночі), «Людей і господа любить» (В неволі тяжко), «За що мене, як росла я,/ Люде не любили?» (Лілея). Прекрасне не просто життя, а щаслива людина в житті. Категорія щастя нерозривно пов'язана із загальною концепцією гуманізму поета. Моральні права людини спрямовані проти її соціального поневолення. «А скрізь на славній Україні/ Людей в ярма запрягли/ Пани лукаві» (І виріс я на чужині), «Немає гірше, як в неволі/ Про волю згадувать». (Г.З.).

Людина від природи – вільна. Вона має бути членом суспільної і національної приналежності. Поет вірить в потенціал людини: «Встане правда! встане воля!», але здійсниться це не пасивно, а активно, в боротьбі: «Борітеся-поборете,/ Вам Бог помагає./ За вас правда, за вас слава/ І воля свята». (Кавказ), «...Вставайте,/ Кайдани порвіте,/ І вражою, злою кров'ю/ Волю окропите! (Заповіт). Щастя

людини – це воля за яку бореться поет своїм словом: «Орю свій переліг-убогу ниву! Та сію слово». Поет старається бути корисним рідному краю, допомогти закованій вітчизні. Його ідеал-прекрасне осяяне обличчя: «У нашім раї на землі/ Нічого кращого немає./ Як тая мати молодая/ З своїм дитяточком малим» (У нашім раї на землі). Ідеал майбутнього – це братерство людей і народів: «І на оновленій землі/ Врага не буде, супостата./ А буде син і буде мати/ І будуть люде на землі». (І Архімед, і Галілей).

Важливо підкреслити інтернаціональний характер гуманізму поета. Його велика любов до України і свого знедоленого народу немає нічого з неприязню до інших народів, ґрунтувалась на симпатії до них, на пошані до їхніх мов і культур на ідеї братерського єднання народів. Треба уточнити ще й роль слідує двох факторів: формування революційно-демократичних переконань поета відбувалося в той самий час (на початку 40-х років XIX століття), коли виник і діяв російський революційний демократизм Белінського і Герцена, а також вплив великого демократичного руху Західної Європи. Отже, цей процес відбувався одночасно, паралельно, в якому ніяк не другорядне значення мали особистісні риси характеру самого поета і його світогляд.

Тарас Шевченко один із перших поетів в історії української літератури втілює в своїй творчості зв'язок етики, естетики і революції. Його естетичний ідеал визначався не тільки рівнем історичного і культурного розвитку епохи, досягнутим ступенем гуманізації суспільних відносин, а й прозиранням у майбутнє, вірою в перемогу мас над гнобителями. Його поезія глибоко інтернаціональна у захисті прав людини на волю. «Коли б мені прийшлося одним словом

охарактеризувати поезію Шевченка, – писав Іван Франко, – то я сказав би: се поезія бажання життя. Свобідне життя, всестороннє, нічим не опутане розвій одиниці і цілої суспільності, цілого народу, – се ідеал Шевченка, котрому він був вірним ціле життя» (Іван Франко – Твори в 20-ти томах, т. 17, Київ, Держлітвидав, Україна, 1955р. стор.93). Щоб добитись волі, скинути ярмо кріпаччини, поет прагнув піднести свідомість народу шляхом навчання і виховання; обстоював право на навчання рідною мовою. Сам Тарас Шевченко писав свої поетичні твори живою українською мовою, мовою свого народу, а своїм «критикам», які «радили» писати не українською мовою, відповів: «Теплий кожух, тільки шкода -/Не на мене шитий,/А розумне ваше слово/Брехнею підбите» (Гайдамаки).

Не випадково, що поет видав в лютому 1861-ого року «Букварь южно-русский» для маленьких школярів. Школа, на думку Тараса Шевченка, має бути народною, доступною для всіх дітей. Велику роль у народній школі має особистість учителя: це добра, лагідна людина, яка з умінням провадить навчально-виховний процес з учнями, має правильний підхід, делікатність та гуманність у відношенні до кожного школяра. Все вище сказане дає підстави для висновку: Тарас Григорович Шевченко, безумовно, був і залишається одним із титанів-гуманістів світової літератури. Цим і пояснюється незаперечний факт, що плин часу не може знецінити його високохудожніх творів, полишити їх лише для історії. Навпаки, мірою поступового руху людства, шляхом прогресу, зростає актуальність його творчості, інтерес і любов до Кобзаря.

Професор д-р Михайло КРАМАР,
Клузький Університет

ДЕНЬ МАТЕРІ

Мама... Найтепліше, найсвятіше слово для кожної людини.

Мати – це перше слово, яке з радістю вимовляє дитина.

Мати для кожного – то найрідніша в усьому світі людина.

Матір – невсипуща трудівниця, незрадливий друг, порадиця. Як пташка, оберігає своїх пташенят, так оберігає мати дітей від лиха.

Мати – це те слово, яке найчастіше повторює людина в хвилини страждання і горя, слово МАТЕР-вічне й неповторне в світі. Мати дарує людині життя, надихає на добрі справи, віддає все, що має: тепло своєї душі, своє серце, безмежну любов.

На плечі матері лягає важкий тягар відповідальності за своїх дітей, щоб вони виростили справжніми людьми. Скільки ночей вона не досипає співаючи дитині, тримаючи руку на чолі дитини, коли хвора, молячись Богу за її долю:

“Ой, спи ти, дитиночко,
Маленька, маленька,
Аби тобі від пана Бога
Доля щасливенька.”

Її колискові супроводжують нас протягом всього життя.

Образ матері – це символ добра на землі, це символ Батьківщини, якій люди віддають найтепліші почуття, свою любов... У кожному серці є і буде жити Божа Мати – Мати всього світу.

Образові матері присвячені найкращі твори відомих поетів і письменників. Дорогій, милій, єдиній і коханій присвячували свої вірші: Тарас Шевченко, Леся Українка, Андрій Малишко, Василь Симоненко, який сказав:

“Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.”

Для вшанування її був призначений день 8 Березня, про якого всі ми знаємо й не забуваємо. У нашій школі, у святково прибраному класі, зазвучали пісні та вірші присвячені матерям, бабусям чи сестрам. Діти всіх трьох садочків, учні перших класів (учителі Марія Сакалош та Глодян Мірча) привітали дорогих матерів, усміхнених та щасливих.

І ми, дорослі, стаємо малими дітьми, і в цей день дякуємо найдорожчим особам у нашому житті нашим матерям за все, що вони дали нам, за життя, за піклування, за любов. Ми повинні усвідомлювати роль мами в житті, хоча іноді за її життя не встигаємо сказати

теплі слова, пригорнути до себе, поцілувати й поклонитись її зморшкам. Вона добра, вона, як ніхто інший, знає і відчуває всі наші щоденні турботи і прощає нам.

Бережимо своїх матерів, говоримо їм приємні слова, любимо їх, турбуємось про них, доки ще вони живі, бо настане час і нам не буде до кого прийти, прихилити свою голову, як колись в дитинстві, не буде кому розказати свою радість чи печаль.

Зоставшись без матері дуже малою Анна Луцак склала чудову пісню. З однією строфою хочу закінчити:

“Які тоти файні цвіти, котрі розцвітають,
І щасливі тоти діти, котрі маму мають”...

Ледія СПВАЛЮК

ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ПЕРЕСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ІЗ ЗАКАРПАТТЯ ДО БАНАТСЬКОГО СЕЛА КОРНУЦИЛ

Наприкінці минулого року (24 листопада) в українському селі Корнуцил відбулося урочисте відмічення ста років від переселення деяких українців із Закарпаття в цю місцевість.

Треба відмітити, що іще 2006-го року у селі Копашиль було відсвятковано 100-річчя від переселення українців у Банат, подію, яка охопила багато історичних моментів, між якими:

- Відкриття українського сільського музею;
- Поставлення меморіальної дошки до сторіччя;
- Присутність посла України в Румунії;
- Присутність художніх колективів усіх філій СУР. І т.д.

2007-го року така ж подія відбулася у селі Зоріле із участю голови СУР Степана Бучути; 2010-го року – у селі Кричово Тіміського повіту, де брали участь також представники українців із Сербії, посольства України в Румунії, багато художньо-артистичних колективів.

І ось, 24-го листопада 2011-го року, відбулася така ж подія у селі Корнуцил Карашсеверінського повіту.

Тут були присутні представники повітової ради, зокрема, її голови пана Соріна Фрунзеверде, представники повітової преси (чому й не преси СУР – н.р.), радіопередач українською мовою міст Тімішоара і Решиці, повітового відділу культури та багато глядачів.

Керував подією підписувач цих рядків та Іван Попович, примар села Корнуцил.

Захід розпочався виступом голови повітової Ради, паном д-ром Соріном Фрунзеверде, який підкреслив її значення

та вклад українців у розвиток повіту.

У продовженні Симона Свистак,

вихователька дитячого садка села Корнуцил, представила головні моменти

історії українців села від їх переселення сюди – по сьогоднішній день. Вона представила глядачам промову під назвою «Хто не знає свого походження, той не знає, хто він». В промові обширно описано походження корнуцильських українців з конкретними іменами, їхнє заняття, шкільну підготовку, основну роботу, церкву і культуру, народну творчість, і все це, на основі історичних документів, подано з допомогою ретророектора.

Після такої цінної документації почався концерт, де виступали корнуцильські дошкільнята, школярі і художній колектив «Барвінок».

Школярі вперше представили місцевий український танець і багато українських пісень. Художній колектив «Барвінок» представив «Корнуцильське весілля», у якому підкреслені весільні звичаї Корнуцильського весілля на початку ХХ-го століття.

У продовженні виступали художньо-артистичні колективи: «Червона калина» із Карансебеша, кількома українськими музичними «перлинами», «Зелена ліщина» с. Копашиль – з кількома музичними перлинами, з багатьма спогадами відносно українського життя в українських селах Караш-Северина.

Приємним сюрпризом були маленькі артисти із села Шука Тіміського повіту під керівництвом Маріанни Брашовв'яну, яка вже роками бере участь у розвитку української культури серед банатських українців.

Іван ЛІБЕР,
голова Карашсеверінської
філії СУР

Іван Арделян – Заслужений професор фізичного факультету Клузького університету «Бабеш-Бойой»

23 лютого цього року Іван Арделян, голова Клузької філії Союзу українців Румунії, доктор наук та професор фізики в Клузькому університеті «Бабеш-Бойой», рішенням Сенату

Клузького УББ був удостоєний звання Заслуженого професора. Більше про цю вагому відзнаку дізнаємося від самого пана Івана Арделяна.

– Чим є для вас присвоєння звання «Почесний викладач» фізичного факультету Клузького Університету «Бабеш-Бойой» з м. Клуж-Напока?

Цей диплом є визнанням моєї діяльності, яку я розгортав впродовж 42 років як викладач та науковець в рамках цієї установи.

– За які заслуги присвоюється цей титул?

– Університет «Бабеш-Бойой» присвоює цей титул викладачам з найціннішими дидактичними та науковими результатами. У першу чергу, щоб отримати цей титул, треба бути штатним викладачем університету, бути науковим керівником кандидатів наук та професором-консультантом в рамках університету. Також, у присвоєнні цього звання відіграє роль в цілому активна науково-громадська діяльність того, кому воно присвоюється.

– Впродовж вашої кар'єри як викладач фізики в Університеті «Бабеш-Бойой» ви мали чимало досягнень. Назвіть декілька найважливіших з них.

– Важко відповісти на це запитання одним

реченням. Звичайно ж, впродовж років я займався підготовкою багатьох поколінь студентів, яких навчав фізики матеріалів, підготував багато поколінь мастрандів і під моїм керуванням вони захистили свої докторські дисертації, – це близько 25 кандидатів наук. В той же час я проводив дослідження фундаментального, прикладного характеру у фізиці нових матеріалів, які конкретизувалися написанням близько 550 опублікованих наукових

Завдяки моїй діяльності був запрошений до багатьох наукових та дидактичних комісій, організованих Міністерством освіти та досліджень, Румунською академією, Національною радою наукових досліджень, різних наукових заходів, як національних, так і міжнародних, національних та закордонних комісій по присвоєнню титулу доктора наук у фізиці і т.д. А ще Університет м. Орадя удостоїв мене титула «Doctor Honoris Causa». Мене запрошували співпрацювати з різними дослідницькими колективами світу, як, наприклад, з Японії, Німеччини, Австрії, Франції, Португалії, США, Індії.

– Працюючи багато років викладачем фізики в Університеті «Бабеш-Бойой», яким було ваше найбільше задоволення?

– Найбільше задоволення, моє було побачити нові покоління студентів, мастрандів та кандидатів наук, які закінчували студії в Університеті «Бабеш-Бойой» і були запрошені продовжувати свою діяльність до найкращих університетів та дослідницьких установ світу (США, Англія, Франція, Німеччина, Італія). Це підтверджувало, що мені вдалося дати студентам добру професійну підготовку, визнану і на міжнародному рівні. Гадаю, що це найбільша гордість і задоволення для викладача.

– Поздоровляємо і ми пана Івана Арделяна, бажаємо йому багато натхнення і здоров'я продовжувати і далі свою активну діяльність в рамках фізичного факультету Клузького УББ, бути наставником та керівником ще не одного покоління студентів фізичного факультету!

Людмила ДОРОШ

праць у відомих міжнародних наукових журналах. Також я отримав 6 винахідницьких патентів, написав 5 наукових книг. Мої роботи цитувалися і використовувалися в різних національних та зарубіжних працях приблизно 1000 разів. За наукову діяльність мене нагородили Премією Румунської академії «Константін Мікулеску» за фізику ще в 1981 році, я отримав багато премій та дипломів за майстерність.

Іван АРДЕЛЯН

Поміж березами в засаді неба пікіруваного...

Чому боїться небо

Чому боїться небо
приближатися до нас?

Чому боїться небо
слухати наш плач?

Чому боїться небо
людям допомогати?

Може, ми
не розуміємо його тайни
й любимо
лише самі себе,
наче були би не
власниками всесвіту...

Блукаю крутими стежками

Блукаю крутими
стежками
з густими думами,
біля озера голубого,

блукаю
поміж березами
жовтими,
що стоять
на засаді
неба пікіруваного,
на горизонтах,
де одна нога світу
розміщається спокійно
над другою.

На цьому путі
відходиш
й не поглядаєш назад,
хоч і прошу тебе
лишитися тут,
де стоїть у закладці
з колінами подряпаними
й долонями заритими
моя бідна душа...

Мати рідна

Ти гарна
й чиста,
наче роса,
що різнобарвна
під променями сонця...

Живеш
й усміхаєшся,
передчуваєш
запах діточок,
неначе аромат
весняних квіточок...

Відчуваєшся важливою
поміж жінками,
відмічаєш
відповідальність
своєї дитини...

Вічуваєшся великою,
хоч злякана
й жорстока
поміж своїми
малятками....

Може,
деколи,
не зрозумів
твое шанолубство,
радість твою
й очі заплакані
вечорами...

Ти чиста
й гарна,
коли продуваєш
пушок кульбаби,
наче б продувала
мої сумні думи,
що тримають мене
стиснутим,
що душать мене,
неначе любов...

Деколи

Деколи
хочу небо стрясти,
щоб упали
ангели,
святі
й зірки
на мої долоні:
щоб їх розсіяти
на землю-
по садах
та в душі;
щоб їх любити,
начив своїх братів...

Хотів би,
щоб ми
училися від тих,
котрим молимося,

щоб не мучились,
не мов би їх раби....

Зірки мої

Кожної ночі
зірки мої
блудять у небі
й не знаходять
доріх своїх...

Зірки святі –
мрії мої –
освітлюють дороги,
круті і довгі,
поки, одної ночі
зустрінемося
й упадемо разом
у ілюзорний сон...

Зірки мої,
зірки чарівні
нудите мене
різнобарвним блиском,
щоб піднімався
я до неба
й ставав
окремим
вашим пастухом...

МІЙ НОВИЙ ДРУГ З УКРАЇНИ – ЙОСИП ПАЛЯТИНСЬКИЙ

Не так часто в житті трапляється зустріти вірних друзів, як це сталося мені, та ще з-поза кордону із прабатьківської України, куди мене завжди тягне до моїх однокровних, до праматері України, спільний корінь і мова рідна, українська, тепла і мила, як те слово світле, і пісня сизокрила.

От буде вже близько десятиліття, як я познайомився із видатним літературознавцем та релігієзнавцем проф. д-ром Володимиром Антофійчуком, завкафедрою української літератури Чернівецького Національного Університету ім. Юрія Федьковича, тоді професором Сучавського Університету «Штефан чел Маре» (зараз відсутній у цьому Університеті, на жаль, через незрозумілі причини) на літературному вечорі, присвяченому класику української літератури Ользі Кобилянській в приміщенні Сучавської філії Союзу українців Румунії, де часто відбувалися, як і зараз, різні події української та румунської культури.

Від цієї щасливої зустрічі для мене народився підручник Української мови для ІХ-ого, набраний у Чернівецькому Університеті, який, на жаль, ще й досі не бачив світло друку (тому вже кілька років підряд не було організовано нашим Міністерством освіти, виховання та досліджень жодного аукціону). Тоже мій вельмишановний добродійник з України, зацікавлений понад усе українською літературою Румунії, допоміг видати за фінансовою підтримкою ЧНУ ім. Юрія Федьковича, мою першу книгу прози, критики та публіцистики «Клич висот», яку не тільки редагував, але і вивів у літературний світ із прекрасною передмовою «Поклик рідного слова».

Друга моя зустріч тепер на теренах Вашківської Маланки (Україна) відбулася тому сім-вісім років, коли я впізнав Дмитра Никифоряка, голову «Просвіти» цієї місцевості, та Кузьму Антоновича Смалю, які шукали співпрацівника з Південної Буковини Румунії для фольклорних досліджень, пропозицію, прийняту мною з великим захопленням, тому що сам я збирав і до того в Негостині народні пісні, щоб доказати моїм учням, які скарбниці знаходяться поруч нас у рідному селі. Якраз такої людини потрібно було відомому фольклористу, етномузикологу Кузьмі Смалю, і ми разом зуміли створити наш перший збірник «Пісенні скарби Негостини» (Чернівці, 2006) за фінансовою підтримкою добродійника і друга Румунії Дм. Никифоряка. А після цього слідували інші дослідження і пісенники: «Буковина, рідний краю» (Чернівці, 2008) і «Співай, моя Буковина» (Бухарест, 2009) і готується до друку в Бухаресті пісенник «Немає краю тихому Дунаю», що охоплює пісні Лівобережжя України та правобережжя Румунії. Існують проекти інших видань, а саме: народні пісні Мараморощини та

пісенна Шевченкіана України в Румунії, де дуже вшановується Т.Г. Шевченко.

Як Бачимо, співпраця із спеціалістами України для українців Румунії дуже важлива і корисна.

Ось і третя зустріч, і третій друг з України, який вшановує українську літературу і культуру Румунії. Це Йосип

Палятинський, письменник і журналіст з України, що живе у м. Кіцмані, поблизу Кузьми Смалю, і знає дуже добре про нашу плідну співпрацю, факт, який вплинув на нього, щоб разом із Кузьмою Смалем рекомендували мене у Львові на 26 лютого 2012 в ряди Української Асоціації Письменників – західного регіону, як це і сталося з ласки Божої того дня. Всі присутні письменники оцінили мою працю і доробки літератури та фольклору з великою любов'ю до української та румунської культур, бо у Львові навчалися колись наші румунські літописці, навчався Петро Могила – митрополит Києва і Галичини – та помер один із великих митрополитів Молдавії – Досітей, що похований у Жовкві, в монастирі, де був єгуменом. А це ж перший румунський поет, автор «Псалтиря віршованого» (1673), який вплинув на «Дойну» М. Емінеску.

Хто є Йосип Палятинський і що він варт друкуватись у нашій українській пресі, представимо його коротко нашим читачам: народився 29 березня 1947 р. в с. Тулові на Покутті. Закінчив вищу освіту у Львівському Університеті ім. Івана Франка і працював кореспондентом районної газети, займав посаду у районних установах та працював учителем української та німецької мов.

Любить писати вірші для дорослих та дітей, оповідання, есе. Співпрацює і друкує

свої вірші-пісні із композиторами Миколою Новицьким та Кузьмою Смалем. Автор видав вже чотири збірки прози та поезії, в яких відчувається глибока біль за долю України та українського народу, яку переживають в роки світової кризи. Тому нестерпно засуджує «патріотів», що винуваті в цьому (див. «Гомоніла Україна») збірки автора носять назви: «Передзвони серця» (2006), «Ген в долині, над ставками» (2007) – для дітей, «Я вірю в тебе, Україно» (2008) і «Співай, наш краю!» (теж для дітей) (2009) і, всі вони просичені духом справжнього патріотизму, незгасної любові до України-матері, свого народу та рідної української мови, почуття, якими виховуються старші люди і, зокрема, діти.

Книжка, з якої подаємо кілька віршів, – «Я вірю в тебе, Україно!» – «це не лише назва книжки, це його творче кредо» (Віра Китайгородська, Передмова).

Іван КІДЕЩУК

Йосип ПАЛЯТИНСЬКИЙ

МОЯ УКРАЇНО!

Моя Україно! Ти вільна вже мати
І серце у грудях від радості б'ється
Ніхто не посміє Тебе зневажати,
Хай пісня весела над краєм поллється.

Ти довго терпіла нелюдській муки,
Страждала від болі, вмивалася кров'ю.
Прийшов незабутній щасливий день злуки
І кожний вкраїнець зігрівся любов'ю.

Моя Україно! Ми в думках сповиті,
Нам спокій не сниться, такі ми слов'яни.
Красуються в полі волошки у житі
І колос пшеничний повік не зів'яне.

Так як же нам разом усім не радіти?
Ходили ми дружно па площі, майдани.
Не можна неправді було вже терпіти,
Тож натягнули на неї кайдани?

Моя Україно! Орлині в нас крила,
Великі ми духом і дужі ми з роду.
Для нас Ти на світі – найкраща і мила
За Тебе підемо в вогонь і у воду.

Ми віримо в щастя, майбутнє держави
Пісням в чистім небі довічно лунати
Не треба нам злата, не треба нам слави,
Будь з нами лиш вільна, Вкраїнонько Мати!

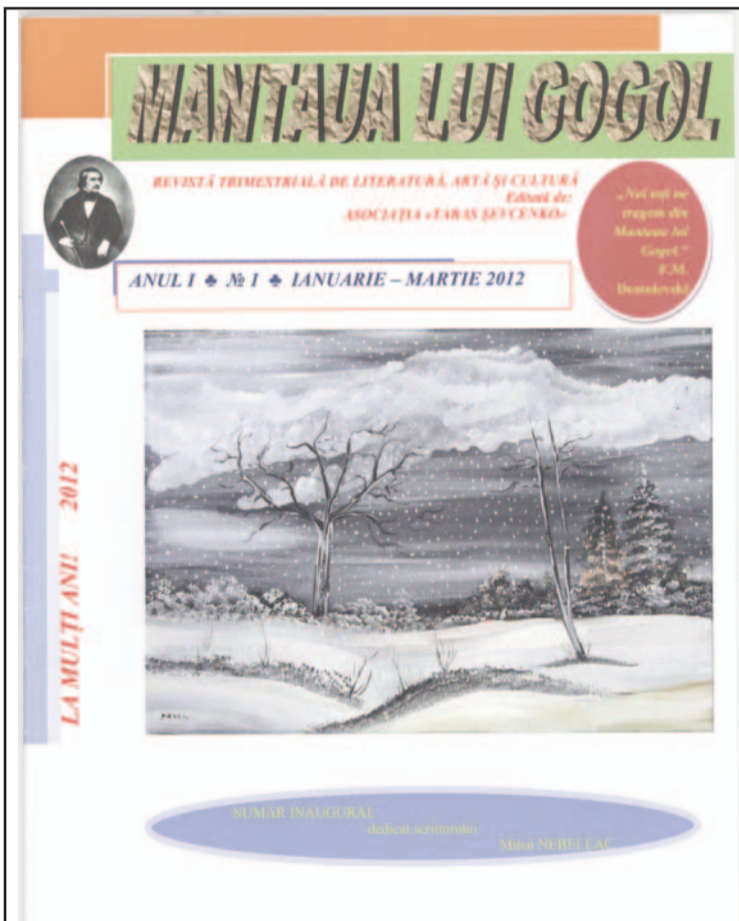
Перша «ластівка» давно відчутної потреби

У нормальних умовах життя-буття певна етнічна поспільність, існуюча серед мажоритарного населення того чи іншого народу, як наша українська нацменшина серед румунського населення, у культурно-літературному плані ні в якому разі не може належно розвиватися лише як окремішній «замкнутий» «острівець», бо такий стан невідгідний зі всіх точок зору. Навпаки, «острівська» відкритість нацменшини надає останній цілий ряд переваг. З одного боку, вона уможливорює багатосторонні зв'язки зі своєю материковою культурою та з культурою румунського народу, кожна з них двох своєрідно впливає (одна – як успадковане «придане»), а інша – як можлива основа для зростання «пагінців-прищеп») і формує власне меншинське культурне «обличчя». З іншого боку, та ж «острівська» відкритість надає нацменшині можливість виявляти на загальнонаціональному румунському фоні свій власний (у нашому випадку – український) культурний імідж, його своєрідності та перспективи розвитку чи, навпаки, його стагнацію або звужування сфери виявлення. Іншими словами, у нормальних умовах життя між нацменшиною та мажоритарним населенням народу ведеться постійний культурний «діалог», взаємовідгідний обом «співрозмовникам».

При уважному розгляді справ, зразу констатуємо, що не всі суттєві складові нашого українського нацменшинського культурного «діалогу» з румунською культурою належно діють. Благодатні зв'язки нашої україномовної культури та літератури з материковою українською та з румунською-батьківщиною – незаперечний факт, складності якого не торкатимемося тепер. Переклади з румунських письменників часто друкувалися, друкуються і зараз у сурівських публікаціях. Незадовільним же, спорадичним, далеко неповним, невідгідним (і як ще можна б його кваліфікувати) у цьому «діалозі» – це неповне представлення в ньому нашого культурного іміджу, до якого почергово виявлялось зацікавлення зі сторони румунського «партнера» «діалогу». Одним із основних, взятих на себе завдань заснованої 1962 р. Асоціації славістів Румунії, наприклад, було вивчення мови, історії та культури слов'янських нацменшин Румунії. Як відомо, зовсім нечисельні досліджені аспекти культури української нацменшини зводилися до мовних питань, належно і широко вивчені науковими дослідниками Бухарестського Інституту лінгвістики, зокрема Іваном Робчуком, а також Корнелієм та Аспазією Регуш. У щорічних планах наукового дослідження кафедри слов'янських мов Бухарестського університету питання нацменшинської культури тривалий період посідали пріоритетне

місце. Деякі україністичні питання вивчено і доведено до відома румунському читачеві.

Відрадний є той факт, що частина української літератури Румунії, яка є головною складовою нашого іміджу, пропагувалася друкованими румунською мовою виданнями. Так, у серії румуномовних видань Критеріону появилася 1980 р. престижна добірка поезій Івана Ковача «Fruntea singurății» з теплою передмовою провідного румунського поета

Раду Кирнеча, у тій же критеріонівській серії появилася мініантологія п'яти нших провідних поетів «Balada locului» (Іван Ковач, Микола Корсюк, Корнелій Ірод, Михайло Михайлюк, Михайло Небиляк) у перекладі Стеліана Груї, а також добірка української прози Румунії «Subiect pentru o puvelă» у перекладі Євгена Мигайчука. Згодом появилася роман М. Небиляка «Любов до ближнього» у перекладі Ліани Гілії («Iubirea argoapelui»). У перекладі Степана Ткачука появилася добірка поезій Івана Арделяна «Dați cerului azur» і антологія 22 українських поетів Румунії «Antologia poeziei ucrainene din România». Появилася румунською мовою також добірка прози К. Регуша «Chiriu de general» та поезії І. Кожокаря, двомовна антологія української обрядової поезії Румунії «Cununa anului» автора даної статті, двомовна монографія історії українців Банату, двомовна монографія сімейних обрядів українців Добруджі В.Ріцька і ін.

Частина зі всього, що складає наш нацменшинський культурний імідж, наявна у таких підсумкових румунських працях, як галузеві словники. У словнику Маріана Попа «Dicționar de literatură română contemporană» (видання друге, 1977) фігурують імена таких найрепрезентативніших наших

письменників з усіх зон проживання українського населення Румунії, як Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Микола Корсюк, Корнелій Ірод, Михайло Небиляк, а українські марамороські письменники фігурують у кількох, так би мовити, регіональних словниках, як словник Лаури Тем'ян і ін. «Autori maramureșeni» і ін. Марамороським побратимам по перу присвячена і корисна монографія Йона Петрова «Multiculturalism în Țara Maramureșului. Valori culturale ucraïnene», в основу якої лягла його докторська дисертація.

Вихідцями з-поміж нашої громади досі здійснено дуже багато, здійснюються і зараз справи, які у культурному «діалозі» можуть набагато змістовніше представити наш імідж одногромадянам Румунії, але цього, на превеликий жаль, не стається. У недавно виданому Загальному словнику румунської літератури, наприклад, фігурує лише ім'я нині покійного Стеліана Груї. А в цьому – і наша велика вина.

Як взагалі узвичаєно принагідно підсумовувати, що назустріч потребам того чи іншого часу постають порятункові дії та заходи, так і нам можна уважати, що заініційоване енергійним Михайлом Трайстою видання триместрового румуномовного мистецько-культурно-літературного журналу з цікавою і промовистою назвою журналу, взятою із знаменитого висловлення Достоевського, «Mantaua lui Gogol», під егідою ним же заснованого товариства «Asociația «Taras Șevcenko» може мати всі шанси стати надійним «співрозмовником» українсько-румунського культурного «діалогу», якщо, розуміється, з-поміж нашої громади піде назустріч цій дії якомога більше число достойних авторитетних осіб, вважаючи їхню участь справою власної честі і синівського обов'язку.

З першого числа журналу за місяць січень-березень, присвяченого 60-річчю народження Михайла Небиляка, впливає, що головна мета журналу – це публікація перекладів з творчості українських письменників Румунії та України і статей про них, твори деяких румунських побратимів, літературознавчі та мистецтвознавчі розвідки, нариси тощо.

Забігаючи думкою вперед, радує надія, що журнал матиме й інші рубрики, за допомогою яких наш етнічний культурний імідж поставатиме у культурному румунсько-українському «діалозі» чимраз детальнішим, вагомим і переконливішим. Отож, перший «ластівці» нашого культурного утвердження в румуномовному контексті – чимраз вищого «злітання» – на нашу ж користь і душевну утіху.

Іван РЕБОШАПКА

БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

Одне-однісенке свято, яке зустрічаємо в протязі сорокаденного Великоднього посту (7 квітня) – це свято

Благовіщення Пресвятої Богородиці.

Про наше свято Благовіщення записано в Святому Письмі в Святого Євангелиста Луки, 12 глава від 26-38 стишка, де пише так: Шостого місяця був засланий ангел Гавриїл в Назарет до Пресвятої Диви Марії, щоб возвістити їй радість, що вона має честь від Господа Бога народити Спасителя всього світу – Ісуса Христа. Мабуть, хтось би подумав, що помилково записано в Біблії слова «шостий місяць», а в дійсності – від місяця січня, за світським календарем, місяць березень не шостий місяць, а третій. Для цього необхідно пояснити, що за церковним біблійним календарем Новий рік починається кожного року місяця вересня.

Першими ворогами Диви Марії стали Несторіє та Іоан, патріархи Антохії, котрі якраз розповсюджували науку народам, що Діва Марія є чаловікородиця Ісуса Христа, а не Богородиця.

Для того, щоб підтримували науку про те, що Діва Марія є лише чаловікородиця

Ісуса Христа, вони мали на увазі, що рожденство всіх людей ставалося і стається чаловічеським шляхом.

А для цього навіть приклад зі Святого

Письма Старого Завіту (Пс.50,6), де псалтист Давид признає і сам про себе так: «Ось бо в беззаконні зачатий я, і в гріхах породила мене мати (Пс.50,6).

Насправді, в дійсності в цьому всьому стоїть вся правда не лише за пророка Давида, але й для всіх людей і для Диви Марії, яка також народилася від богоносних отців Йоакима та Анни, від крові та від похоти плотської та від хотіння чаловічого.

Для того, щоб справити всі помилки, сам цар Візантійської Імперії Теодосіє II Константинопо-

льський скидає десь до двісті владик з цілого світу до міста Ефес, щоб тримати третій Вселенський собор 431 р. і щоб пояснити правильно про всі тайни Благовіщення і Рожденства Ісуса Христа. Тому якраз святі отці на цьому Синоді використали біблійні стишки, в яких появляється ця велика християнська тасмниця, а саме те, що в Біблії є записано так: «Дух святий зійде на тебе і сила Вишнього осинить тебе, і святий народиться із тебе» Св.Ак.1,35.

З цього Біблійного стишка впливає

дуже ясно ідея, що на Благовіщення Діва Марія була вичищена від первородного гріха, а також і від інших дрібних согрішеній, тому що нема чоловіка, щоб був живим і щоб не согрішав. Так з цієї нагоди Діва Марія стає святою особою.

Інша ідея, так само головна, як і перша, це та, що Ісус Христос зачатий Духом Святим від Диви Марії, народиться святим, і так і сталося. Народжуючися святим, Діва Марія будучи святою особою, не маємо жодної перепони, щоб не називати Діву Марію Богородицею.

Маючи на підставі прекрасні біблійні докази, святі отці на синоді в Ефесі 431 р. засудили фальшиві науки єретиків, і це все залишилося ясно для всіх нас назавсідги, що Діва Марія стала святою особою з нагоди Благовіщення, а до того часу вона прожила дуже богобійно в своєму дитинстві і дівотцтві.

З нагоди Благовіщення, будучи переконана, яку честь отримала від Господа Бога, вона сміла поміж іншими сказати: «Віднині будуть честувати мене всі народи» (Лк.1,48).

Ми, християни православного віроісповідання, не дуже є задоволені, що пророческі слова Диви Марії не сповнилися у повності. Але живемо з надією, що в майбутньому прийдуть всі народи до познання правди. А Діву Марію, котра принесла нам таку чудову новину, будемо її молити і просити словами так:

«Ой Маріє, Мати Божя, молися за нас
І на суді не лиши нас, як прийде той час».

Симона ЛЕВА

Поклик рідного слова

(Штрихи до портрета Івана Кідещука)

(Закінчення. Поч. в попередньому номері)

Тоді ж на румунсько-українському матеріалі написав і першу наукову роботу “Анекдоти протесту”, яку високо оцінив викладач літератури і критик Михайл Йордаке.

Усна народна творчість, передусім пісенна, була і залишається для Івана Кідещука визначальною ознакою національної самобутності, своєрідним маніфестом волелюбних прагнень народу і соціальної справедливості, головним засобом у передачі від покоління до покоління менталітету, морально-етичних і звичасво-побутових норм.

Діяльність Івана Кідещука - яскравий і переконливий приклад того, як культурницькі традиції рідного села, зокрема усна народна творчість, можуть стати органічною часткою світу дослідника й письменника. Адже місцевий фольклорний репертуар надзвичайно щедрий як з погляду тематичної своєрідності, так і жанрової різноманітності, що, зрештою, підтверджує збірник “Пісенні скарби

Негостини” (Чернівці, 2006), опублікований ним у співпраці з відомим українським етномузикологом і композитором Кузьмою Смалем. До видання увійшло 140 зразків різних жанрів: колядок і щедрівок, весільних, соціально-побутових і родинно-побутових пісень, балад і коломийок тощо. За аналогічним принципом невтомними збирачами народних перлин укладено й інші фольклорні пісенники – “Буковино, рідний краю” (Чернівці, 2008) та “Співай моя, Буковино” (Бухарест, 2009). У подальших планах наукового дуєту - нові проекти: видання українських народних пісень ще двох румунських регіонів – Добруджі й Марамурешу.

Власне, літературна творчість Івана Кідещука паралельно розгорталася в трьох основних напрямках: малої прози, літературознавства і критики, публіцистики. Справжньою оригінальністю відзначаються його новели й оповідання та гумористичні твори.

Естетичні принципи Івана Кідещука базуються на спадщині просвітництва і християнського гуманізму. Його літературні

смаки багато в чому вироблялися під впливом творчості Івана Котляревського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Миколи Гоголя, Тараса Шевченка, Івана Франка, Михайла Коцюбинського, Василя Стефаника, Лесі Українки, Павла Тичини, Володимира Сосюри, Остапа Вишні та ін. Письменник вірить у добрі начала людини, у відродження її кращих якостей, спотворених залежними чи незалежними від неї обставинами. Так, наприклад, відбувається із Петром Найдю (“Повернення”), який усвідомлює хибність своєї поведінки тільки після нещасного випадку, який стався через його неробство й пияцтво.

У прозі Івана Кідещука чимало автобіографічного, такого, що постало на основі різних фактів із його особистого

(Продовження на 11 стор.)

Володимир АНТОФІЙЧУК

ІСАБЕЛА – ВЕЛЬМИ ТАЛАНОВИТА ПЕРГІВЕЦЬКА ХУДОЖНИЦЯ

Кілька десятиліть тому в колишньому «Новому віці», нинішньому «Вільному слові», я опублікував багато матеріалів про діяльність учнів села Пергівці громади Тодирешти Сучавського повіту.

Часом я їду в це село, де викладав математику 10 років! Мені на цей раз прийшлося написати про колишню ученицю школи Пергівці, хоч вона і не була моєю ученицею.

Ісабела Ігнатеку народилася 12 серпня 1985 р. в селі Пергівці, де і закінчила восьмирічку. Потім: Мистецький ліцей ім. Чіпріана Порумбеску в Сучаві. 2004-2008 – Університет ім. Джордже Енеску в Ясах, Факультет художнього мистецтва. 2008-2010 – мастерат в цьому ж Університеті. Нині викладає малювання в Національному Коледжі ім. Петру Рареша в Сучаві, художниця.

Має здійснені зверх 15 проектів!

Виставки персональні, чи групові – в Бакеу, Ясах, Сучаві, Кишеневі, Жимболії та інших містах.

На 8 березня 2012 Ісабела зробила вернісаж виставки абстрактного мистецтва під назвою «Жіноча меланхолія». А це сталося в Буковинському музеї міста Сучави.

Були присутні учні, студенти, педкадри, люди зі сфери мистецтва.

Ось, що сказали одні із них про виставку. Іван Мариш, модератор події: «Сьогодні спеціальна днина з великим значенням, тема – «Жіноча меланхолія», мені нагадує мелодію: «Меланхолія», яку співала пречудово Софія Ротару.

Унів. конференціар д-р І.К. Коржан із Яс: «Ця днина весняна нам пропонує щось рідкісне в Сучаві, а абстрактним стилем західним, хроматичними ірізами, які очаровують очі. Одні картини надзвичайні,

фіціантка надзвичайної виставки в музеї Буковини, де багато художників хотіли б мати виставки. Я б її поставив рядом двох великих художників, а само з іспанцем А. Каталано та американцем П. Джексоном».

На вернісажі брали участь і кілька викладачів школи з Пергівців, ученицею яких була Ісабела, а саме: Марія Боканча, Михайл Боканча, Олена Луческу, Екатеріна Ністор.

Маючи на увазі, що подружжя Марія та Михайл Боканча надрукували «Монографію школи Пергівців», а Ісабела зробила ілюстрації до цієї книги, дамо слово викладачу Міхаю Боканчі: «гордий брати участь у цій надзвичайній події, яка завдячується колишній пергівській учениці, одній із знаменитих наших учениць. Вона відмічалася розумом, талантом та гарною поведінкою.

Маючи на увазі, що Ісабела зробила ілюстрації до «Монографії школи Пергівців», то відсьогодні ця книга буде мати ще більшу вартість для мене як автора!».

Художниця Ісабела Ігнатеку: «...Я прийшла з стінної (муральної) сторони... Це перша. Працювала так, як відчувала, комбінувала стінну техніку, і ось, що вийшло!».

Ось і кілька назв картин: «Colosseum», «Щастя», «Весняний сніг», «Озорена ніч», «Кава з молоком», «Golden Life» і т.д.

Микола КУРИЛЮК

Колишні викладачі, колеги і друзі Ісабели

найбільше інтернаціонального класу, їх можна побачити будь-де в світі».

Константин Северин, письменник, публіцист: «Художниця Ісабела Ігнатеку бене-

Поклик...

(Закінчення. Поч. на 10 ст.)

життя і реалій посткомуністичної дійсності, яка принесла суспільно-політичні перетворення, а з ними різкі й нерідко драматичні повороти в долях людей («Любов чи підозра?»). Письменник на власному досвіді переконувався, що нові умови «висвітлили» справжнє ество людської природи, оголили ницість і вивищили благородство, підкреслили ті риси, які за іншої ситуації були приглушені й не виявлялися так прямо. Він нещадно висміює шахрайство, що почало процвітати і за демократичних часів («Без надії сподівайся»), гостро викриває лицемірство нових-давніх «політруків», які не змінили свого «червоного одіяння» і залишилися на старих позиціях («Безхребетність»).

Інколи текст багатьох його творів набирає форми пародії, гострої іронії, сарказму, нищівної критики. Зрештою, сатирично-гумористичним забарвленням позначений чи не весь доробок автора.

Багатьом із співвітчизників Івана Кідещука важко було ввійти в ритм нового життя, стати внутрішньо досконалішим, глибшим у виборі ціннісних орієнтацій.

Безперечно, що він це тяжко переживав, художньо узагальнюючи гострі життєві конфлікти й моделюючи можливі кращі шляхи їх розв'язання. Не так важливо, чи то йдеться про побутові події («Бумеранг!.. Бумеранг!..», «Запродані душі», «Без надії сподівайся»), чи про нові методи господарювання («Стережіться нуля!»), чи про людську байдужість («Де тонко, там і рветься», «Наш лісок») і боязнь узяти на себе відповідальність за інших («Зміна»). Головне, щоби людина відкрила в собі суть свого істинного призначення («Безхребетність»). І цьому Іван Кідещук чесно й самовіддано служить усією силою свого непересічного таланту. Працюючи над своїми творами, він, за моїми спостереженнями, відчуває величезну відповідальність за кожну фразу, за кожен образ, за кожне слово. Його творчій манері властива та висока простота, яка дає літературі дохідливість і водночас містить у собі всю складність і суперечливість життя.

І нарешті, ще одна галузь діяльності письменника - літературно-критична й публіцистична. Насамперед привертають увагу статті про українських класиків - Тараса Шевченка, Сидора Воробкевича, Сильвестра Яричевського, Ольгу Кобилянську та ін., які відзначаються багатством фактичного матеріалу, залученням до аналізу аналогічних явищ із румунського та світового письменства.

У літературно-критичних і публіцистичних статтях Івана Кідещука оживає багата картина українського літературного і культурного життя Румунії в його конкретних деталях і кваліфікованій інтерпретації. Особливо, коли йдеться про творчість Юрія Ракочі, Степана Ткачука, Івана Ковача, Василя Кліма, Павла Романюка, Василя Цаповця, Дмитра Коренюка та ін.

Від першого опублікованого твору Івана Кідещука - гуморески «Зміна» - до книги вибраного, яку шановний читач тримає в руках, минуло понад чотири десятиліття, хоч у основному вона була готовою до друку ще років п'ятнадцять тому. Не можна сказати, що весь цей час був однаково інтенсивним у творчості письменника. Адже ж здебільшого доводилося займатися працею іншого плану. Проте сподіваюся, що й на основі цього видання (а до нього увійшов далеко не весь доробок автора, а тільки те, що він уважав на сьогодні цікавим і, так би мовити, презентативним), можна говорити про те, що перед нами цікавий і самобутній автор, творчість якого увиразнює шляхи розвитку української літератури Румунії і певною мірою доповнює загальнонаціональний контекст нашого письменства.

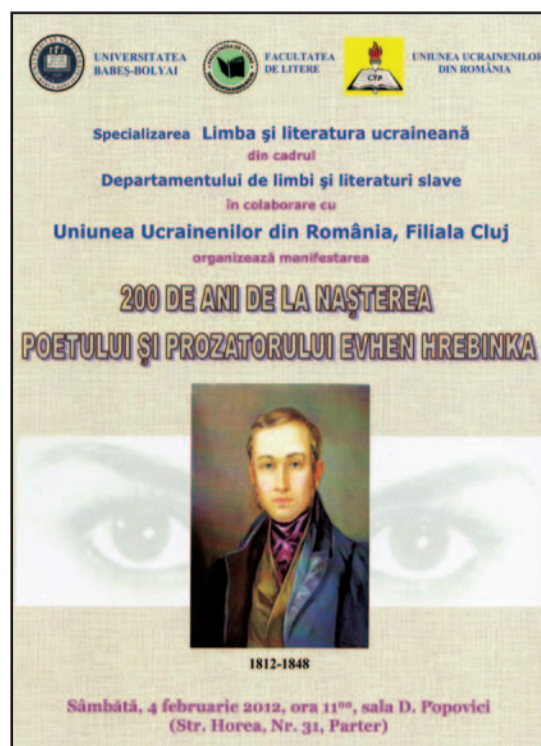
Роман «Доктор» Є. Гребінки Антон Чехов визнав серед кращих творів сучасної йому літератури

4 лютого українська громада Клузу зібралася, щоб відсвяткувати два століття від народження того, який живе не тільки поміж нами, а і українцями всього світу. Якщо його літературні твори можуть оцінити і зараз українці та росіяни, адже він писав як українською, так і російською мовами, то без перебільшення можна сказати, що весь світ захоплюється і дотепер одним з його творів, який зразу ж після публікації почав набувати великого успіху, став пісню і отримав підтримку від самого Миколи І. Цей твір став світовим шлягером, його виконували й виконують не лише українські та російські співаки, а й зірки світової естради, як Луї Армстронг, Мірей Матьє і Патрісія Каас; аргентинська виконавиця Лоліта Торрес поєднала цю пісню з танго «La Cumparsita», а Джанго Рейнхардт виконав інструментальну версію романсу на гітарі в стилі «циганського джазу». Можна назвати ще багатьох виконавців та обробок цієї пісні. Ви вже здогадалися, що мова йде про пісню «Очи чёрные», написану в 1843 році Євгеном Гребінкою на музику Флоріана Германа.

Євген Павлович Гребінка народився 21 січня 1812 року на хуторі Убіжище Пирятинського повіту на Полтавщині (тепер село Мар'янівка Гребінківського району). Початкову освіту здобув у домашніх умовах, а після навчання у Ніжинській гімназії вищих наук (1825-1831 рр.) переїжджає до Петербургу, де через деякий час за його участю виходить альманах «Ластівка», на сторінках якого були опубліковані твори Шевченка, Котляревського, Квітки-Основ'яненка, Боровиковського, Забіли та інших авторів.

За своє коротке життя та 15 років літературної діяльності Гребінка надрукував

понад 50 повістей, романів і оповідань. Найпомітнішим твором молодого Гребінки, над яким він почав працювати ще в Ніжині, є переклад українською мовою «Полтави» Пушкіна. З українською тематикою пов'язані його повість «Ніжинський полковник Золотаренко» (в основу повісті покладені історичні

події) та роман про козацькі часи «Чайковський», що є одним із значних досягнень Гребінки-прозаїка, якого Франко назвав «улюбленим твором галицько-руської молоді 1860-1880-х». Інший його роман «Доктор» Антон Чехов визнав серед кращих творів сучасної йому літератури, гідних для перевидання й народного читання. Проте найвизначніше місце в художньому доробку Гребінки українською мовою посідають байки. Славу йому як байкареві принесли «Мало-

росийские приказки», що з'явилися окремими виданнями у Петербурзі в 1834 і 1836 рр.

Євген Гребінка помер 15 грудня 1848 року від туберкульозу і був похований у рідній Мар'янівці. При його житті вийшло 8 томів його творів, які відразу ж розкупили. Повне зібрання творів Гребінки було видано лише в 1862 р. і перевидано у 1903 р.

Від лектора д-ра Михаєли Гербіль, викладача української літератури в Клузькому університеті, дізнаємося про роль цього заходу для студентів українського відділення: «Цей захід довівся бути дуже корисним, в першу чергу нашим студентам, тобто студентам українського відділення Клузького факультету імені Бабеша-Бойоя, які мали можливість збагатити свої знання про Євгена Гребінку».

Я запитала Михаєлу Гербіль, чи чули студенти до того часу пісню «Очи чёрные», якою захоплюється увесь світ, та чи знали про те, що саме Гребінка був її автором: «Вони чули раніше, але не знали, хто її написав. Коли я їм на курсі сказала, що слова пісні «Очи чёрные» належать Гребінці, нашому українському письменникові, вони були дуже здивовані».

Від Володимира Павленка, найновішого члена Клузької філії СУР, який відвідав захід Союзу українців Румунії вперше, дізнаємося про його враження від цього заходу: «Моє зближення з Клузькою філією Союзу українців Румунії завдячується університетському професору Івану Семенюку. Відвідування заходів, організованих під егідою Союзу українців Румунії, є для мене нагодою для поглиблення та збагачення моїх знань стосовно української літератури, а в той же час посилення моєї етнокультурної ідентичності»...

Людмила ДОРОШ

І В МІСТІ БАЯ МАРЕ ЛЮБЛЯТЬ ШЕВЧЕНКА

І в м. Бая Марє, що в Марамуреші, 9 березня ц.р. місцева організація СУР з великою любов'ю та шаную, як це вона робить щороку, провела Свято Шевченка.

З ініціативи СУР та з великою підтримкою його провду, у присутності голови СУР Степана Бучути, організатори гарно, відповідно приготували це святкування.

В ім'я місцевої організації СУР її голова, — колишній професор музики в Бая Марє (кілька років і у Верхній Рівні), підписувач цих рядків, представив перед учасниками (понад 30 осіб) слово про життя і творчість нашого славного поета Т. Г. Шевченка.

Були пригадані учасникам головні етапи його життя і творчості, роль в його дитинстві старшої сестри Катерини, «тихої і доброї», яка стежила за ним, дбала про нього.

Була нагадана викупка поета з кріпацтва, перехід до Санкт Петербурга, роки мистецького

навчання, зустріч з великими художниками і письменниками-українцями, літературний і газетярський протест проти кріпацтва та за визволення України з-під панування ца-

ризму, каторжні роки в Оренбурзьких степах, тюрма, дальші важкі роки літературної та соціальної боротьби за знищення кріпацтва в Україні, та не пощастило йому прожити

ще два роки до цього великого його бажання.

Присутні прочитали та проспівали хором зі краплинами сліз в очах поетові вірші і тут, у м. Бая

Марє.

Присутні були запрошені, щоб під час їх поїздок по Румунії не забули поставити квіти до існуючих вже пам'ятників в бухарестському парку Херестреу, в селі Негостина Сучавського повіту, в Сату Марє і в Тульчі.

Було нагадане пропонування поставити пам'ятник Шевченку і в м. Сігеті, де існує український ліцей, який носить ім'я великого поета.

І з цієї нагоди всім нашим дівчатам та жінкам чоловіки подарували квіти з приводу 8 березня, а організатори свята побажали всім учасникам щасливої зустрічі на новому святі Шевченка в березні 2013 року.

Василь МІГНЯ,
голова організації СУР
у місті Бая Марє

◆ НАШІ СТАРОЖИЛИ ◆ НАШІ СТАРОЖИЛИ ◆ НАШІ СТАРОЖИЛИ ◆

ВETERАН ВІЙНИ – ВАСИЛЬ ШМУЛЯК

Народився вуйко Василь 11 лютого 1924 р. у селі Луг над Тисою. Ріс він у багатодітній сім'ї. Роки були важкі і бідні.

Третього січня 1945 року молодого хлопця взяли до війська, як каже він, «до руського» війська у Свяляву.

Там він пробув на інструкції один місяць. Тому що бушувала війна, їх перевели у місцевість Гуменне, біля Чехії. Перевезли на фронт. Так він опинився у Польщі і пройшов із фронтом такі місцевості, як Новин сон, Краків, Бильський.

Він був сержантом. Це було 9/10 травня 1945: закінчення війни, але їх іще затримали там аж до 2 серпня. Після того він повернувся додому.

Вдома допомагав батькам по господарству.

Оженився 1955 року із лужанською дівкою, щоб газдувати вдвох.

На жаль, дітей у них не було. Ще

працює із жінкою по господарству, хоча їй уже 86 років. Вони ще сапають у городі,

приготовляють собі дрова на зиму, ходять за покупками та щонеділі і в свята ходять до церкви, бо дід тітки Олени, Маляр Василь, дав дуже багато грошей на побудову лужанської церкви в 1906 р. В їх честь до церкви була прибудована капличка, в якій існує надпис: «Побудована на кошт Василя Маляра та його супруги Анни Ткач». (Це я відкрила недавно).

Вуйко Василь працював понад 30 років на сігетській фабриці «U.I.L.».

У 62 роки вийшов на пенсію. Його пенсія: 630 лейв, а ветеранська – 120 лейв.

Тепер, на свята, він одержав 160 лейв як ветеран.

Я йому бажаю, щоб він ще багато років брав цю пенсію!

На Многая літ, вуйку Шмуляк, разом із вашою жінкою!

Марія ЧУБІКА

ЗОЛОТО ЧОРНОГО МОРЯ

(Закінчення. Поч. в попередньому числі)

Багатство будь-якої держави, якщо навіть доля не дала їй жодних корисних копалин, як показує світовий досвід, криється в правлінні розумних і сильних характером патріотів. Хіба не так? Яскравішого прикладу в новітній історії людства за Сінгапур для підтвердження сказаного вище й годі шукати. Ця карликова країна належить до найбагатших держав планети не тільки за практично повної відсутності природно-ресурсного потенціалу. В неї відсутня і територія для розвитку, і навіть, страшно сказати, власна питна вода, яку вона вимушена купувати і транспортувати для своїх потреб. Але ця держава на основі навіть досить жорстких законів, прийнятих парламентом, зуміла побороти корупцію, наркоманію, злочинність і створити взірцеву судову систему.

Чим же реально володіє Україна з погляду можливого використання її природно-ресурсного потенціалу? Напевно я дуже здивую в нашій державі багатьох, у тому числі й високопоставлених її громадян, якщо заявлю, що нам належать потенційно найбільші на цей час запаси нафти і природного газу всієї нашої планети. Не поспішайте саркастично посміхатися. Я знаю, що пишу. Донедавна вважалося, що найбільші запаси енергетичної та хімічної сировини зосереджені в басейні Перської затоки. Тепер експерти заявляють, що пальма першості в цьому сенсі перейшла до басейну Каспійського моря. Оскільки шельф Чорного моря є тією геологічною структурою, що і Перська затока і Каспійське море, за логікою науки на ньому бути ті ж корисні копалини і приблизно в тій же кількості. Що це насправді так, свідчать не лише давно експлуатовані родовища нафти і газу в Криму, а й дуже слабо освоєні

родовища, наприклад, Штормове, яке розробляється на шельфі Чорного моря.

Нафту і газ Чорного моря необхідно терміново і широкомасштабно розробляти. І не лише тому, що у нас не вистачає власних енергоносіїв. Чорне море єдине море світу, вся товща води якого, від дна до глибини 50 – 200 метрів, заповнена сірководнем. Природного газу під дном цього моря така величезна кількість, що через численні тріщини він заповнює воду, роблячи її непридатною для життя і, що найгірше, загрожує вийти на поверхню й спричинити небачену екологічну катастрофу. Уже нині з Євпаторії, Севастополя та інших населених пунктів можна побачити вночі величезні спалахи газу над поверхнею води на захід від Кримського півострова.

Чому ж протягом останніх 13 років майже нічого не було зроблено для освоєння цих родовищ? – запитує наївний читач. Це ж так вигідно і потрібно! Причина тут чисто геополітична та економічна.

Якщо Україна почне широкомасштабне освоєння шельфу Чорного моря, настільки в Європі і в світі не стануть потрібними нафта і природний газ, який видобувається Росією на півночі Західного Сибіру. Вуглеводнева сировина там нижчої якості, а головне, її видобуток за полярним колом в екстремальних умовах надзвичайно дорогий. Недешево обходиться і транспортування нафти й газу аж за 5 тисяч кілометрів. А тут під самим боком у Західній Європі може розпочатися видобуток якіснішої і незрівнянно дешевшої сировини. Тому Росія через своїх агентів, попередньо впроваджених в українське керівництво або пізніше завербованих і куплених, всіляко і дуже успішно блокувала всі зусилля в цьому напрямку. Найяскравіший приклад справа з нафтовозом «Одеса – Броди», який в майбутньому міг би стати основною магістраллю для перекачування в Західну Європу вже не Каспійської, а української нафти.

Ну, це все добре, але де взяти гроші для швидкої реалізації такого широкомасштабного проекту? Черговий раз запитає скептик. Елементарно, панове. Так, справді, все до елементарного просто і навіть примітивно. В економіці є таке поняття, як концесія. Якщо у нас немає грошей, відповідних спеціалістів, обладнання і технологій, але є великі запаси вкрай потрібно людству корисних копалин, охочих допомагати вам буде немало. Навіть конкурс доведеться влаштувати, чи то пак тендер. Особисто я цю проблему розв'язав би одним розчерком пера. Зустрівся б із керівництвом Норвегії, де є на цей час спеціалісти з підводного видобутку нафти і газу із Північного моря, і де водяться грошенята. А далі підписати угоду, що ми за умови, наприклад, нам 60%, а норвежцям 40% прибутків, здаємо їм у концесію шельф Чорного моря. Ось тут і знадобиться досвід Саудівської Аравії, яка так уже зробила. Потім домовляємося, що всі робітники і середня ланка лише українська, а керівництво, організація, обладнання, технологія, фінансування бере на себе норвезька сторона. Ми ж беремо на себе зобов'язання жорстко штрафувати норвезькі фірми, якщо знайдемо хоча б найменшу нафтову пляму на поверхні нашого найситнішого моря у світі. Буде створено тисячі нових робочих місць, і через декілька років ми не лише забезпечимо власні потреби, а й почнемо продавати і транспортувати нафту і газ.

Чекаю відповіді від нової влади, що це не фантастична пропозиція, і для її вирішення потрібно ще 20 років. А ось я пропоную почати вже з завтрашнього дня...

Петро МАСЛЯК,
Віце-президент Академії наук
Вищої школи України.
(«Літературна Україна», №19, 2005р.)

Підготував до друку В. Доліський

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Вони – наша гордість!

ЛІЛІАНА ЧУРЯ

Народилася і живе у Лузі. Там і закінчила на відмінно восьмирічку. За всі вісім років у неї вісім грамот за I-і місця – за навчання і поведінку. Після закінчення восьмого класу поступила в український лицей ім. Т.Г. Шевченка у місті Сігеті, вибравши педагогічний профіль (можливо, щоб поступити слідами матері).

Будучи ученицею IX-го класу, брала участь у «Конкурсі декламування української поезії», який відбувається у Верхній Рівні, а також в Олімпіаді з української мови, і завоювала перші місця.

На конкурсі була нагороджена грамотою, книжками і грошовою премією, а за I місце на Олімпіаді – грамотою і екскурсією в Париж.

За це вдячна СУР.

У X класі на Олімпіаді з української

мови зайняла III місце і була в екскурсії по Трансфазарашану, а керівники лицею ім. Т. Г. Шевченка організували преміям екскурсію у прекрасне місто в Україні – Львів, де побачили чудову архітектуру.

Брала і бере участь у позакласній діяльності, як у різних симпозиумах:

– У міжнародному симпозиумі «Сучасні проблеми освіти у європейському контексті» – I-ий випуск;

– У конкурсі «Memoria Bratienilor» – III-ій випуск;

– У конкурсі – складання твору «Запах весни», а також у Міжнародному конкурсі з української мови ім. Петра Яцика.

Не поверталася із цих конкурсів «із порожніми руками», а із грамотами за гарні результати.

У вільний час любить складати

твори, ходити на різні конкурси, любить співати і танцювати.

Додам, що Ліліана була кілька років мою ученицею (у початкових класах). Вона була взірцевою ученицею, совісною, доброю колегою, відмінницею.

Я бажаю їй щасливо закінчити лицей і поступити на бажаний факультет.

Марія ЧУБІКА

БЕРЕЗЕНЬ - МІСЯЦЬ НАШОГО ГЕНІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Вадим СКОМАРОВСЬКИЙ

НАД «КОБЗАРЕМ»

*Тихо надворі. Ні вітру, ні хмар.
Ані шелесне верба височенька.
Наша Оленка відкрила «Кобзар»,
Вголос читає Тараса Шевченка.*

*Ген за рікою синіє гора,
В небі веселка розквітла казково.
Ніжно влітається в гомін Дніпра
Добре і щире Шевченкове слово.*

Чи буває пташине молоко?

Птахи не належать до ссавців, вони вигодовують своїх новонароджених пташенят різними комахами, черв'ячками, личинками. Тому і вираз «пташине молоко» найчастіше означає якийсь небачений продукт, якого немає насправді. І все-таки такий вираз з'явився недаремно, тому що пташине молоко в природі існує. Воно не схоже на звичну нам рідку масу – коров'яче або козине молоко – і є щось подібне до рідкого сиру. Така молочноподібна маса утворюється в зобу голубів і антарктичних пінгвінів, коли вони виводять пташенят. До того, як малюки починають харчуватися «дорослою» їжею, мами вигодовують своїх дітей таким ось своєрідним пташиним молоком, в якому є все необхідне для повноцінного живлення новонароджених, для їх здоров'я і зростання.

8 БЕРЕЗНЯ – МАМИНЕ СВЯТО

Ірина ЖИЛЕНКО

ВЕСНА І МАМА

Якось я спитала у Весни:

– Ти чому приходиш, поясни? –

І Весна мені сказала прямо:

– Поспішаю я на свято мам!

*– Поспішають квіти проростати,
поспішають журавлі вертати,
поспішає сонечко теплішат,
поспішають дітки розумнішат.*

*В Африці далекій, пам'ятаю,
говорив мені Премудрий Слон,
що якби на світі мам не стало,
то й Весни б на світі не було!*

*Ще сказав: – Ви помічали, може, –
кожна мама із Весною схожа! –
І відкрив мені він таємницю,
що Весна із Мамою – сестриці.*

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ВІТАЄМО ВСІХ НАШИХ ЧИТАЧІВ З НАЙБІЛЬШИМ ХРИСТІЯНСЬКИМ СВЯТОМ – СВЯТОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ! БАЖАЄМО СМАЧНОЇ ПАСКИ ТА ГАРНИХ І МІЦНИХ ПИСАНОК!

Хай мир у серці Вашому панує.
Хай ангел Божий щастя Вам дарує.
Ісус Христос – здоров'я шле з небес.
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

***

Існує кілька легенд про те, чому Великдень називається «Великим Днем». Одна з них говорить про те, що:

«Великдень називається так тому, що в той час, коли Христос народився, сильно світило сонце і стояли такі довгі дні, що теперішніх треба сім зложити, щоб був один тодішній. Тоді, було, як зійде сонце в неділю вранці, то зайде аж у суботу ввечері. А як розп'яли Христа – дні поменшали. Тепер тільки царські ворота в церкві стоять навстіж сім днів...»

Величний, світлий день прийшов до нас із Нового

Завіту, а саме слово «Пасха» походить від назви старозавітного свята, яке відзначали іудеї в пам'ять про звільнення від єгипетського полону. Пасхальний агнець євреїв став прообразом Христа, тому Христос ще іменується Агнцем Божим, Агнцем Пасхальним, Пасхою. За біблійним сюжетом, Ісус Христос воскрес рано-вранці, і це воскресіння супроводжувалося великим землетрусом: то ангел небесний відвалив камінь від дверей Гробу Господнього. На світанку жінки-мироносиці Марія Магдалина, Марія, мати Якова та Соломія прийшли до гробу з ароматами, щоб помастити тіло Ісуса, але побачили відвалений камінь і порожній гріб, і тоді схвилованим жінкам з'явився ангел і сповістив про Воскресіння Господнє. На урочистому богослужінні в цей день велично лунає: Христос Воскрес! Смертю смерть подолав і суцїй во гробі життя дарував.

ЧУДО В НАЗАРЕТІ (Притча)

В Назареті Божя Мати коло хати пильно порайлася, з Магдалиною щиро розмовляла про Ісуса Христа.

Одночасно на стрісі тієї ж хати голуб з голубкою закохано воркотали і все поглядали в чисте поле.

Ісуса Христа виглядали...

Дивлячись в чисте поле, помітили, як натовп людей наближається, а серед натовпу помітили Його і заледіли...

Піднялись голуби в повітря й полетіли назустріч Ісусу Христу... Привітали Його... Скоро повернулись і сповістили Пречисту. За той час громада людей успіла прийти в село... У Пресвятої нині знову превелика радість буде. І пішли далі...

Проїшли повз жито, в якому рясніли червоні маки, далі повернули вправо і подались за високі муровані хати.

Мати Божя знала, чому радіють голуби... Ось вже чути святі кроки... Повертається Син мій Любимий.

Вибігла назустріч Сину, сердечно привітала, обняла Його в ніжні обійми і про все розпитала...

– О, Єдиний, Ти втомився, Ти голодний. Цілий день дуже, дуже Тебе чекала... Відпочинь, любий Сину.

А на стрісі знову стала воркотати пара голубів, без пам'яті раділа, що Син Божий відпочине біля Рідної Матері... Злетіли з хати і сіли на пальми, щоб залишити в тиші Святу Родину. Там, в загороді, гралися назаретські діти.

Та найстарший з них хлопчина вілів голубку з лука, потрапив – ой, застогнала вона і впала... Ой, яка ж велика мука!

Впала поранена пташина на Божє подвір'я, сильно заридала, кров'ю поросила біле пір'ячко.

Той плач почули в хаті... І вибігла Божя Мати:

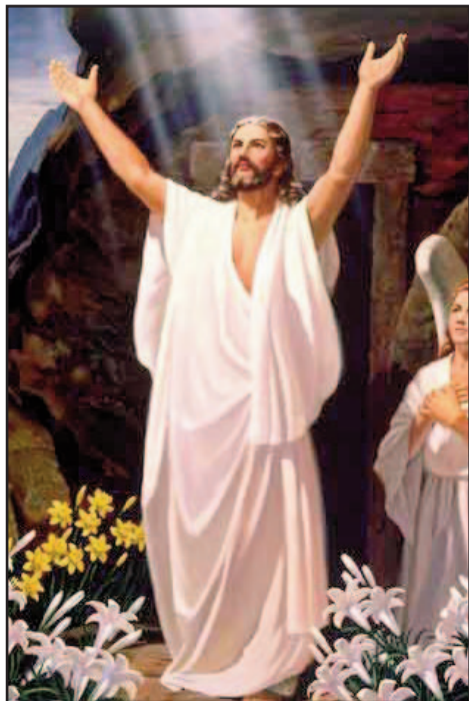
– Сину, Сину, кров червона... Біжи швидко рятувати!

Тільки глянув Син із хати, зразу ж дивне диво сталося! Кров з голубки в ту ж хвилину перестала текти.

І вийшов Син Божий на подвір'я, взяв голубку в Святі Руки, крильце поранене направив, – перестали всі муки.

Тієї ж миті загойлась і рана, наче нічого й не трапилось!

Нині пара голубів знову на стрісі... Усміхаючись, Божя Мати радіє, що прислав Господь свого Сина в біді помагати, чудеса творити на землі!..

Подорож Мараморощиною Якова Головацького

Шостого листа Яків Головацький написав із Сігету 6 серпня 1839 р. У ньому він пише про шлях у Волоський край, про Волохів і словацьких мандрівних торговців, про міста Шугатаг і Кавнік та солярні, про відвідини Срібних долин і повернення до Сігету:

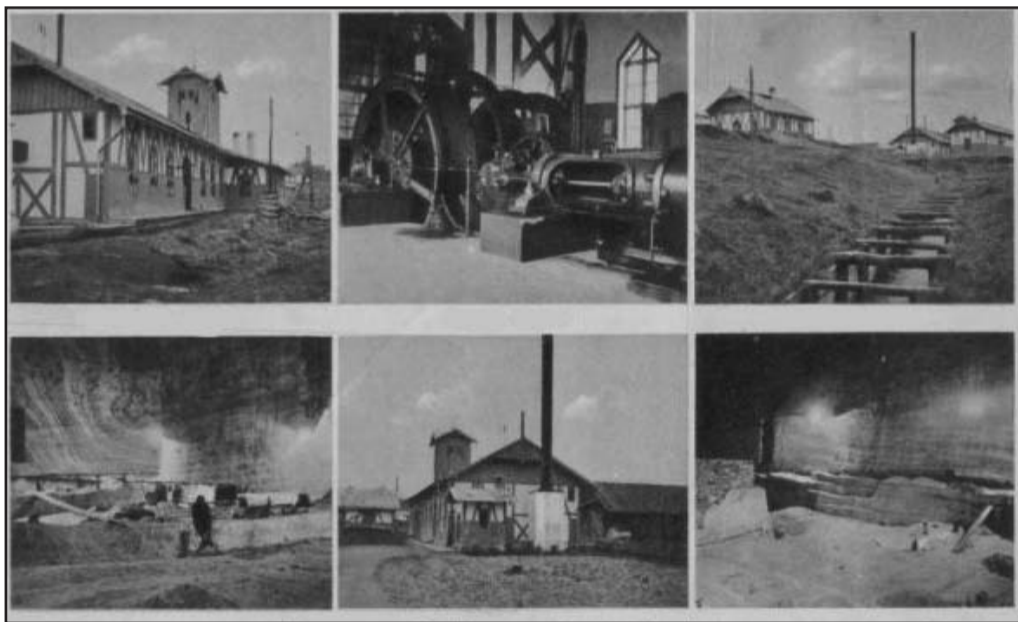
«**Н**а південь від Сегета розташовані самі румунські села - Броди, Дулешці, де ріки Іза й Мара плывуть із Семигороду до Тиси. Села не дуже відрізняються від українських, стріхи покриті прогнилою соломою, тільки те оригінально, що перед дверима є

запаски, кабати й хустки чорної або темно-синьої барви. Чорнобриві дівчата з блискучими коралями на шії прикрашують волосся мосяжними бляшками, що їм дуже личить. При смаглявій блідості обличчя вирізняються чорні брови й темні очі. З великим здивуванням спостерігав я різницю типів одного народу. Румун на Буковині переважно білявий, тут - лише чорний. Хоч побачив я багато спільного в їх рисах обличчя, у характері та народних піснях, що, як і в буковинських румунів, надзвичайно зворушливі, сумовиті, може, навіть більше, ніж українські. За Дулешчами знову починаються гори, і чим ближче до семигородського кордону, тим стають вищими. Спинаячись на

ближче пізнати купця-словака, хай послухає, як вихваляє він свій товар, як примовляє, як удає, що гнівається, як присягається, що сам тратить на цьому стільки, що «аж волосся дубом стає», як каже русин. Нарешті, продавши щось, просить чарочку горілки і додає: «Як прийдете до Угорщини, то вас вином почастую», - після цього випрошує шматок хліба або сала, а прощаючись, додає з усмішкою сам до себе: дай мені, Боже, весь товар так продати, як я цей продав! Народ, що торгує, має прибуток тільки тоді, коли дорожче продасть те, що йому дає на продаж великий купець... Тому на хвилинку замаскується для свого зиску, для бідного прожитку, але довго не може витримати і перед самим відходом прямо признається, що ошукав покупця. При цьому треба відзначити, що це люди веселі. Саме на цьому шляху бачив я, як два згадані словаки віталися з кожним зустрічним і вступали з ним у розмову. Йде румун чи румунка, а вони відразу «Добрий вечір», та ще й зажартують або скажуть якусь приказку, що їй мають завжди наготові: везе українець волами сіль - йому скажуть щось по-українськи, іде жид на коні - і цього не обминуть...

Нарешті дійшов я до Шугатаку, чудового села, що має 2000 гарно збудованих, вкритих гонтою будинків. Усі мешканці живуть з солярень; це переважно румуни, потім переселенці - словаки, українці і німці. Спустився я до одної з тутешніх чотирьох ям (чи то вікон, чи пекла, як їх називають словаки). Поклади кам'яної солі залягають тут неглибоко: у найстаршій ямі - св. Іллі та Єлизавети, відкритій в 1777 р., уже на глибині 9 сажнів, можна зустріти перший шар солі. У другій ямі - св. Гаврила, відкритій у 1821 р., верхній пласт солі сягає 18 сажнів, а в останніх двох - св. Михайла з 1804 і св. Войтеха з 1799 р., - на глибині 14 сажнів. Щоб добутися до чистої «крупнистої» або «збитої» солі, треба копати до 50 сажнів. Нема сумніву, що ці пласти солі тягнуться безперервним ланцюгом по під високі Карпати аж до самої польської Велички: так щедро обдарувала природа слов'янські гори одним з найпотрібніших мінералів...».

Подав Михайло ТРАЙСТА

маленький ганочок, трохи менший, ніж у галицьких містечках. По дорозі зустрінеш румуна, що везе сіно на великому возі, запряженім двома парами волів. Подивись, як поволі він ступає поряд сивих рогачів. Це чоловік сильний, широкоплечий, у широких штанах до колін, у туфлях або чоботах, короткій сорочці, що ледве прикриває груди, з широкими рукавами. Обличчя продовгувате, очі здебільшого чорні, блищать під темними віями, волосся довге, прикрите чорним капелюхом з величезними крисами, на ньому над лівим вухом квітка. В одязі жінок переважає чорний колір; спідниці,

високу гору, догнав я двох словаків з конем, що, обвішаний двома величезними мішками товарів, теж дряпався вгору. Були вони родом із Тренчанського округу. Тамтешні мешканці, як відомо, мандрують по всій Угорщині й Галичині, ідуть навіть за кордон з кошиком, повним різного товару. Ці словацькі купці, наче перелітні птахи, з юних літ навчені торгівлі. Вони знають усі міста, містечка і навіть села всієї Угорської землі, уміють на пальцях порахувати, де і коли відбувається який ярмарок, розмовляють усіма мовами, які вживаються в Угорщині. Хто хоче

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

(Далі буде)
Підготував
Михайло ТРАЙСТА

Підготував
Михайло ТРАЙСТА

Доцільна вона тим, що правильно ставить крапку над і, тобто на основу перегляду фактично майже всього написаного про Союз українців Румунії, Демократичний союз українців Румунії, Культурний союз русинів Румунії, про спробу сконструювати гуцульську етноідентичність, на основі даних перепису населення. Та навіть на основі дебат у Парламенті Румунії Михайло Зан суто по-науковому доводить фактами, що бомбастичний заголовок його статті виражає абсолютний «пшик», факт, доказаний автором, якого цитуємо дослівно: «випадків ідентифікації себе як представників русинської етнічної групи серед українців у цій країні (Румунії – І.Р.) не зафіксовано»; «загальна кількість русинів, згідно з останнім переписом, стала предметом маніпуляцій»; «українське населення (Румунії – І.Р.) взагалі не розуміє постановки питання про окремішність русинів як етносу»; «успіхи товариства русинів Румунії є результатом оптимально продуманої виборчої інженерії та етнополітичного менеджменту»; «на виборах 2000 р. товариство русинів у повітах отримало нульовий результат», «який контрастує з результатом 2004 р.», до чого, напевно, спричинилась «виборча інженерія», багато голосів набрано у регіонах і місцевостях, в яких немає корінного українського населення; з-поміж русинських персоналій вичислено тільки Енді Варголу (1928-1987) та Богдана Драгоша Павлюка (1946-2005); «серед публікацій (союзу русинів) – двотомна праця Ф. О. Галла «Русинський апокаліпсис», Г. Фірцака – «Русини – народ несправедливо забутий», І. Мойсюка, про декламування яким (сайт союзу русинів) русинської поезії (його ж «Гімну румунських русинів», «Русі карпатської», «Веселися, Русеніє» і ін.) Зан пише, що «може скластися враження, що Мойсюк декламує українською мовою з окремими діалектними елементами»; «спроби активізувати русинський рух поки що не отримали адекватної та чіткої відповіді серед населення»; «в середовищі інтелігенції повіту (Марамуреш) акцію (Світовий конгрес русинів – м. Сігету Мармацієй, 21-24 червня 2007 р.) оцінено критично», а «в основній масі краян вона викликала неадекватне сприйняття» – «жителі україномовного села Рона де Сус відмовилися брати участь у русинському конгресі», «натомість були представлені мешканці сусіднього румунського села Рона де Жос»; «однак найбільший успіх русинського руху – це презентація в Парламенті Румунії» головою союзу русинів і їхнім депутатом Г.Фірцаком, якого «опоненти зазвичай констатують угорськомовну практику його повсякденного спілкування і заперечують щирість русинської ідентичності»; «прикметним є, – відзначає Зан, – порівняння: упродовж 2000-2004 рр. С. Ткачук виступив три рази на трьох засіданнях, Г.Фірцак, відповідно, 28 разів на 26 засіданнях парламенту (...), за цей час С. Ткачук мав більше законодавчих ініціатив (7, порівняно з 3-ма лідера русинів (...). Степан Бучута протягом 2005-2008 рр. виступив 10 разів, подав 11 законодавчих ініціатив та 1 депутатський запит (...), у нинішньому складі 18 разів брав слово на 16 засіданнях та мав 9 законодавчих ініціатив (...); отже, за кількісним порівнянням переважає депутатська діяльність Г. Фірцака, що пояснюється популяризацією та просуванням нової для Румунії «русинської проблеми»; у Парламенті Румунії Г.Фірцак – у складі різних комісій, діяльність яких стосується внутрішнього румунського життя, і член парламентських груп побратимства з іншими державами, як Угорщина, Ліван, Аргентина, Мальта, Гвінея і ін. Дивно, що пан Михайло Зан не згадує жодну дію на користь русинів, чи, пак, рутенців, бо так називали українців давно, у Румунії вони самоідентифікуючись як руські, що відповідає історичній достовірності.

Висновки Михайла Зана ясні, безсторонні, підтвержені незаперечними фактами і безкомпромісні: «репрезентант русинського руху Румунії досить активно просуває ідеї русинства в румунському парламенті»; в «оцінці діяльності русинського товариства в середовищі творчої інтелігенції (...) неоднозначне прийняття (...), загалом домінує іронія та критика доцільності функціонування організації»; «в структурно-функціональному плані русинський рух Румунії є досить аморфним»; «йому бракує народної легітимації, літературної традиції, відомих культурних та громадських діячів тощо», іншими словами, русинське товариство нічого не має із належної сутності (і в такому випадку – чи воно як таке існує?), а має тільки свого лідера.

З рецензованого спецвипуску журналу «НТЕ» впливає цілий ряд висновків, з-поміж яких вичислимо три. Перш за все, нам, а головню тим, хто прагне керувати нами, слід гідно відстоювати своє, у противному разі, як гласить предковічне українське ж повчання, – «нас кури пригребуть». По-друге, посторонні наче змагаються толкувати нашу культуру, традиції і ін., що є знаком поваги. Але ж хто, як не ми, знає краще наші скарби? Тоді, чому нам, ніби, стояти осторонь? По-третє, якщо вже існує така практика, то чи не доцільно по-людяному чи по-побратимському, було б, щоб журнал київського Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології у майбутньому присвятив би один спецвипуск багатопроblemній українській етнології Румунії?..

Іван РЕБОШАПКА

РОЗДІЛ I

Назва і цілі організації

Стаття 1. Назва організації: Союз Українців Румунії, скорочено СУР, яка буде вживатися у всіх документах і в стосунках з румунськими та закордонними установами.

Емблемою СУР є відкрита книга з написом СУР із запаленим факелом позаду на фоні квадрату жовтого кольору.

Гімн організації.

Прапор організації.

Стаття 2. Союз Українців Румунії – організація етнічного профілю, неурядова, неконфесійна і неприбуткова із статусом юридичної особи, отриманим на основі Закону № 246/2005, з повною автономією, яка розгортає свою діяльність згідно з положеннями Конституції та чинним законодавством Румунії, даного статуту, а також передбаченнями міжнародних документів, що стосуються прав національних меншин.

Союз Українців Румунії – представницька парламентська організація української громади, входить до складу Ради національних меншин Румунії, і своїми часописами – до Товариства преси національних меншин Румунії.

Згідно з статтею 62 Конституції Румунії і положеннями виборчих законів Румунії, СУР є організацією, що уподібнюється політичним партіям та організаціям.

Союз українців Румунії є членом Світового Конгресу Українців (СКУ), Європейського Конгресу Українців (ЕКУ), Української Всесвітньої Координаційної Ради (УВКР), Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ»).

Осередок організації знаходиться за адресою Бухарест, вул. Раду Попеску, № 15, Сектор 1.

Строк діяльності організації необмежений.

Стаття 3. Основна мета Союзу українців Румунії полягає у захисті прав стосовно прояву і утвердження етнічної, мовної, культурної і релігійної ідентичності осіб, що належать до української національної меншини, відродження та формування національної свідомості, захист індивідуальних та колективних прав членів організації і зміцнення румунсько-українського співробітництва.

Стаття 4. Для здійснення цієї мети СУР:

- а) захищає права, гідність та спільні інтереси осіб, що належать до української меншини;
- б) співпрацює з центральними і місцевими органами державної влади з метою вирішення проблем української громади;
- в) може приймати від добродійних румунських та закордонних організацій допомогу, яку надає малозабезпеченим особам та місцевим українським громадам;
- г) захищає і зберігає духовний і матеріальний спадок української громади;
- д) підтримує участь своїх складових організацій та окремих членів у національних та міжнародних різногалузевих проектах;
- е) діє з метою забезпечення необхідних умов для здійснення права на навчання і підготовку на рідній мові;
- є) співпрацює з навчальними, науковими та культурними закладами з метою дослідження та вивчення історії, мовних особливостей, матеріальної і духовної культури українців Румунії, заохочує і підтримує розробку і видання праць у згаданих галузях науковців з рядів української громади;
- ж) організовує з'їзди, симпозиуми, наради і колоквиуми, прес-конференції, культурні та спортивні заходи, виставки, екскурсії, фестивалі, презентації книг і т.д.;
- з) забезпечує своїм делегатам умови для участі в різноманітних міжнародних зібраннях;
- і) розгортає діяльність у мас-медіа, співпрацює з пресою і радіотелебаченням з метою висвітлення життя української меншини Румунії, ознайомлення з її культурою, історією, традиціями та підвищення престижу України та українського народу;
- ї) діє за взаємопізнання та зміцнення добросусідства між українським та румунським народами;
- й) підтримує контакти з дипломатичними представництвами України в Румунії, з державними установами України, неурядовими українськими організаціями з історичної батьківщини;
- к) представляє українську меншину в стосунках з офіційними органами державної влади усіх рівнів, внутрішніми і закордонними неурядовими організаціями;
- л) висуває власних кандидатів до місцевих і парламентських виборів;
- м) видає і розповсюджує газети і журнали, художню і наукову літературу, інші публікації;
- н) висвітлює правдиву картину діяльності українських громад Румунії на внутрішньому і міжнародному рівні за допомогою своїх періодичних видань і сайту СУР.
- н) нагороджує почесними грамотами і встановлює премії, підтримує шкільні олімпіади та заохочує учнів та студентів, які відзначилися у навчанні;
- о) подає клопотання про надання учбових стипендій особам українського походження, надає пільгові умови своїм членам (встановлення контактів, документаційні стажування) для поїздок в Україну та в інші країни.

Стаття 5. Внутрішньою офіційною робочою мовою СУР є українська мова. При необхідності вживається і румунська мова.

РОЗДІЛ II

Члени Союзу українців Румунії

Стаття 6. Членами СУР є члени-засновники, активні члени, почесні члени. Членом СУР може стати будь-який громадянин Румунії української національності, який визнає Програму і Статут СУР. Можуть бути членами-прихильниками румуни або особи, що належать до інших національних меншин Румунії.

Прийняття у члени СУР здійснюють місцеві організації на підставі письмової заяви вступника, який виповнив 18 років і проживає в населеному пункті, де діє дана організація.

Затвердження членів місцевих організацій СУР здійснюється ієрархічно вищим органом, голова якого вручає «Членський квиток».

Стаття 7. Члени СУР мають такі права:

- а) брати участь в усіх сферах діяльності СУР;
- б) обирати і бути обраними до всіх органів СУР;
- в) звертатися до органів СУР з будь-яким питанням щодо захисту своїх законних прав та інтересів;
- г) отримувати за активну працю в Союзі моральне та матеріальне заохочення;
- д) отримувати від голови СУР чи голови повітової філії СУР індивідуальний «Членський квиток» (єдиного зразка).

Стаття 8. Члени СУР мають такі обов'язки:

- а) дотримуватися вимог Програми і Статуту СУР;
- б) виконувати рішення керівних органів СУР всіх рівнів;
- в) брати активну участь у всіх заходах, організованих СУР, брати участь у діях, спрямованих на захист інтересів Союзу, української громади Румунії, осіб, що належать до української національної меншини Румунії;
- г) не брати участь в заходах чи маніфестаціях, що суперечать інтересам СУР, не мати ставлення і не займати позиції, які суперечать рішенням керівних органів СУР;
- д) сплачувати вчасно та у встановленій вартості членські внески;
- е) не бути членом іншої організації, подібної СУР.

Стаття 9. Перестає бути членом СУР особа, яка:

- а) виходить з рядів СУР;
- б) грубо порушує передбачення Статуту СУР, спричиняючи шкоду інтересам і єдності СУР;
- в) не виконує рішення керівних органів СУР (бюро, комітету, президії, ради, З'їзду);
- д) відмовляється систематично сплачувати членські внески;
- е) вступає до організацій чи угруповань, що пропагують расизм, шовінізм, ксенофобію, які суперечать духові й моралі української національної меншини Румунії;
- є) померла.

Стаття 10. Міра виключення особи із членства СУР приймається організацією, до якої належить дана особа, чи ієрархічно вищим органом СУР, а у випадках грубого порушення Статуту прямо Радою СУР.

Відкликання особи з посади керівних органів СУР (бюро, комітету, президії, ради) здійснюється ієрархічно вищим органом СУР, а її виключення з членства СУР – місцевою організацією, до якої вона належить.

РОЗДІЛ III Організаційна структура Союзу українців Румунії

Стаття 11. Союз українців Румунії розгортає свою діяльність на всій території Румунії.

Стаття 12. В селах та містах, де проживають українці, заснуються місцеві організації, а на рівні повітів – повітові філії.

Стаття 13. Місцева організація є найменшою складовою одиницею СУР в певному населеному пункті і може бути створена з щонайменше 7 членів. Роботою місцевої організації керує Бюро, що складається із щонайменше 3 осіб і обирається раз у чотири роки. Бюро місцевої організації СУР має обов'язок щорічно представляти перед своїми членами і вищими керівними органами звіт своєї діяльності. Бюро скликається щоразу, коли виникає потреба.

Стаття 14. Місцеві організації та повітові філії носять назву територіально-адміністративної одиниці. Союз Українців Румунії має такі повітові філії: Арадська, Ботошанська, Галацька, Карашсеверінська, Клузька, Марамурська, Сатумарська, Сучавська, Тіміська, Тульчанська, Яська. Бухарестська муніципальна організація СУР ототожнюється з повітовою філією.

Стаття 15. Повітовою філією СУР керує Комітет, який складається із 5-11 членів, а саме з: голови, його першого заступника і заступників, секретаря, скарбника і членів. Як правило, до Комітету філії СУР обираються члени з досвідом, які довгостроково розгортали діяльність в рамках СУР, а для посади голови необхідна діяльність в рамках СУР не менше 3 років. Комітет повітової філії обирається кожних чотири роки Конференцією повітової філії СУР. У роботі повітових конференцій беруть участь делегати від місцевих організацій, число яких встановлюється відповідно з квотами, визначеними Радою СУР. Комітет скликається щоразу, коли виникає потреба, і зобов'язаний квартално звітувати про свою діяльність. Повітові філії є автономними, мають свої банківські підрахунки, власні печатки і не мають статусу юридичної особи. Як місцеві вибори, так і повітові конференції організуються і проводяться представником ієрархічно вищого органу, який затверджує протокол засідання.

Стаття 16. За недотримання статутних положень або самовідлучення від активної роботи комітет повітової філії простою більшістю голосів може відкликати будь-якого голову місцевої організації чи будь-якого члена повітового комітету, повідомивши про свої дії Виконавчу Президію СУР, і пропонує організацію виборів іншої особи.

Стаття 17. За бездіяльність місцевої організації СУР, на пропозицію Комітету філії, Рада може звільнити провід і розпустити дану організацію, організувавши нові вибори під керівництвом голови Комітету філії або уповноваженого ним. Як загальні збори місцевих організацій, так і повітові конференції проходять під керівництвом президії і секретаріату. Протоколи підписуються членами президії і секретаріату.

Стаття 18. В рамках кожної філії СУР діє організація молоді і жіноча організація. Ними керують вибрані комітети, затверджені Виконавчою Президією СУР.

РОЗДІЛ IV Керівні, адміністративні і контрольні органи Союзу українців Румунії

Стаття 19. СУР має такі керівні, адміністративні і контрольні органи:

- З'їзд;
- Рада;
- Виконавча Президія;
- Контрольно-ревізійна комісія;
- Комісія з питань етики і спірних питань.

Найвищим керівним органом СУР є З'їзд.

З'їзд скликається раз у чотири роки. Коли того вимагають обставини, скликається позачерговий З'їзд.

З'їзд скликається Радою СУР за щонайменше 60 днів до дати його проведення.

Делегати З'їзду обираються на конференціях повітових філій за представницькими квотами, встановленими Радою СУР. Повітові комітети СУР пропонують гостей З'їзду. Делегатів і гостей З'їзду затверджує Рада СУР. Гості З'їзду не мають права голосу.

Рішення щодо основних питань діяльності СУР і зміни в Статуті Союзу приймаються З'їздом голосуванням щонайменше двох третин з числа присутніх делегатів. Форма голосування визначається делегатами З'їзду.

З'їзд має такі компетенції:

- а) обговорює і оцінює роботу СУР у міжз'їздовий період;
- б) визначає основні напрямки діяльності СУР на період до наступного з'їзду;
- в) затверджує Статут СУР і можливі зміни в ньому;
- г) обирає Голову СУР, першого заступника, генерального секретаря та інших членів Ради строком на чотири роки;
- д) обирає строком на чотири роки Контрольно-ревізійну комісію у кількості 3 осіб і Комісію з питань етики й спірних питань в кількості 3 осіб;
- е) кандидати у члени керівних органів зобов'язані подати резюме, в якому буде вказана їх діяльність в інтересах української громади не менш ніж за 30 днів до З'їзду; кандидати зобов'язані подати письмову декларацію на власну відповідальність про те, чи вони співробітничали або ні з органами державної безпеки (Секуритаті).

Стаття 20. Рада СУР координує і керує всією діяльністю СУР в період між з'їздами.

Рада СУР складається з голови СУР, першого заступника і 4 заступників голови, генерального секретаря, секретаря, скарбника і голів повітових філій СУР.

Рада має такі повноваження:

- а) визначає заходи для втілення в життя програми Союзу та ухвал З'їзду; розробляє стратегічні орієнтири для досягнення основних цілей СУР;
- б) на пропозицію голови СУР Рада на першому своєму засіданні вибирає заступників голови СУР, секретаря СУР та скарбника СУР;
- в) захищає конституційні права та інтереси українського населення перед органами державної влади;
- г) розглядає і вирішує поточні проблеми СУР у період між з'їздами;
- д) скликає з'їзд СУР, вирішує у згоді з провадами повітових філій норми представництва делегатів і гостей;
- е) здійснює нагляд за фінансовою діяльністю СУР;
- є) за посередництвом голови СУР, першого заступника, заступників і генерального секретаря Рада налагоджує зв'язки з українцями з історичної батьківщини – України та з інших країн, з їхніми культурними, навчальними і конфесійними закладами, з видавництвами і публікаціями, неурядовими організаціями;
- ж) затверджує участь СУР у виборчих кампаніях і висуває кандидатів Союзу до місцевих виборів; обирає таємним голосуванням кандидатів до парламентських виборів і встановлює їх порядок на виборчому списку;
- з) вирішує доречність укладання союзів і угод з політичними партіями та іншими організаціями, програми яких не суперечать Статуту СУР;
- і) за посередництвом голови СУР, першого заступника, голів повітових філій і генерального секретаря Рада є представником СУР у відносинах з органами державної влади на всій території Румунії;
- ї) схвалює бюджет СУР і спосіб його виконання;
- й) проводить свої засідання, як правило, раз у три місяці, або скільки разів виникає необхідність.

Рада неправомочна скасувати рішення З'їзду СУР.

Стаття 21. У період між засіданнями Ради керівним органом СУР є Виконавча президія, яка складається з голови, першого заступника, 4 заступників і генерального секретаря СУР. Виконавча президія є постійно діючим органом, який забезпечує розв'язання поточних справ СУР; затверджує склад делегацій, які на кошти Союзу беруть участь у заходах, організованих українськими громадами інших країн; в рамках чинного законодавства приймає на роботу штатний персонал СУР і здійснює контроль над ним; висуває представників СУР у Раді Національних Меншин; координує і спрямовує діяльність спеціальних комісій; налагоджує і підтримує зв'язки з урядовими органами і неурядовими організаціями Румунії та зарубіжжя.

Виконавча президія проводить свої засідання, коли виникає потреба, і встановлює найвідповідніші способи виконання поточних завдань СУР.

Стаття 22. Голова СУР обирається З'їздом: простою більшістю голосів (50% + 1 голос):

- а) відкритим голосуванням в разі, якщо існує один кандидат;
- б) таємним голосуванням при наявності двох або більше кандидатів.

Одна особа не може бути обраною головою СУР більше ніж на два мандати.

Головою СУР не може бути особа, яка має судимість з остаточним вироком.

Кандидатом на голову СУР може бути особа віком від 27 років із щонайменш п'ятирічним безперервним стажем членства в СУР, яка добре володіє українською мовою, користується престижем серед української громади.

Стаття 23. Голова СУР має такі повноваження:

- а) за уповноваженням Ради і Виконавчої Президії координує діяльність Союзу;
- б) підписує фінансові та офіційні документи СУР;
- в) за згодою Президії видає розпорядження, що стосуються діяльності Союзу, прийняття на роботу та звільнення з роботи штатних працівників СУР в рамках чинного законодавства;

г) представляє Союз у стосунках з вітчизняними та зарубіжними органами та організаціями;

д) за згодою Виконавчої президії укладає договори та угоди від імені Союзу;

е) скликає засідання Ради та Виконавчої президії;

є) за недотримання статутних положень, самовідлучення від активної роботи чи за невиконання рішень керівних органів СУР пропонує Раді відкликання членів Виконавчої президії, Ради та голів повітових філій і заміну їх згідно із Статутом;

ж) відкликана особа має право оскаржити рішення в Комісії з етики і спірних питань.

Стаття 24. Обрання між з'їздами нового голови СУР може відбутися при таких обставинах:

а) з приводу смерті;

б) з приводу відставки;

в) в разі вступу в політичну партію чи угруповання, яке уподібнюється політичній партії;

г) у випадку судимості з остаточним вироком;

д) на підставі обгрунтованої вимоги не менше двох третин членів Ради.

У випадках, передбачених пунктами а), б), в), г), уповноваження голови СУР перебирає перший заступник голови до позачергового з'їзду, якщо має відбутися не пізніше, ніж за 3 місяців. Позачерговий з'їзд не може бути скликаний в період останніх 6 місяців поточного мандату.

Стаття 25. Обрана з'їздом Контрольно-ревізійна комісія у складі голови і двох членів кожного кварталу здійснює контроль над тим, як виконуються рішення З'їзду щодо виконання бюджету і як зберігається матеріальне майно СУР. На основі констатованого подає Раді СУР відповідні пропозиції.

Стаття 26. Обрана з'їздом Комісія етики і спірних питань у складі голови і двох членів розглядає заяви про відкликання, звільнення і виключення членів СУР, здійснює нагляд за дотриманням положень Статуту СУР, подає на розгляд Ради випадки порушення етичних і моральних норм членами Союзу і пропонує заходи для розв'язання конфліктів.

Рішення Комісії етики і спірних питань можна оскаржити перед З'їздом.

РОЗДІЛ V **Комісії** **Союзу українців Румунії**

Стаття 27. В рамках Союзу українців Румунії діють такі комісії:

а) Комісія з питань освіти і науки;

б) Комісія з питань культури і української культурної спадщини з підкомісіями:

з питань періодики і книгодрукування, мас-медіа, артистично-культурної діяльності;

Як офіційний учасник реалізації проекту «Бібліотеки – відкриті ворота до знань», який об'єднує співробітництво між українськими та румунськими письменниками Сучавщини та Чернівеччини і бібліотекарів Сучавської повітової бібліотеки «І. Т.Сб'єра» і Чернівецької обласної бібліотеки «Михайло Івасюк» в спільних зустрічах які відбулися в Чернівцях – 18/19 серпня – та в Сучаві, 25/26 серпня, де обговорювалися літературні питання двох народів – румунського та українського – всі учасники в Чернівцях, на мою пропозицію, зачитали спогади про роль Івана Миколайчука в кінематографії до сповнення 70 років від його народження і вшанували його пам'ять хвилиною мовчання. Пані Антоніна Іваницька – директор Чернівецької бібліотеки – подарувала учасникам книжку «Іван Миколайчук – біобібліографічний покажчик», складену науковцями бібліотеки і присвячену 70-річчю від дня народження великого актора й режисера.

Сповнення круглих роковин знаменитого Івана Миколайчука зобов'язує морально мене написати про велич українського кіноактора, сценариста і режисера, заслуженого артиста України, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Шевченка, нашого буковинця Івана Миколайчука.

Чому дуже люблю Івана Миколайчука і високо шаную його пам'ять? Є багато причин цьому, котрі від року до року поповнюються.

Ось кілька з них.

Я дізнався про нього ще коли був студентом в Ясах. Тоді часопис «Советский Союз» писав коротенько про нього: дебютував, ще студентом – то десь було в 1964 році – в фільмі «Сон», де зіграв роль Тараса Шевченка. Скоро я написав йому листа (полюбив його ім'я, зрусифікували його, написали Ніколайчук) до Києва і через місяць отримав відповідь. Написав мені листа на чотири сторінки. Крім цього, прислав і першотравневе поздоровлення (тоді такий був звичай) і кілька видів з його фільму «Сон». Це письмо зворушило мене. В своїм листі описав своє дитинство, родичів, рідне село Чорторию, що на Буковині, його захоплення працею і мистецтвом, Шевченком. Більше сторінок написав про Шевченка, якого порівнював з Гете, Шекспіром та Данте, мотивуючи свої погляди. Той оригінальний лист я затримав багато років і не раз читав його і перечитував, бо авторитет Івана Миколайчука виростав в світі.

Пізніше бачив в кінематографії інший його знаменитий фільм – «Тіні забутих предків», який завоював близько десяти призів і нагород на міжнародних фестивалях: в Києві, в Римі, в Салоніках, в Мар-дель-Платі (Аргентина), і багато газет та журналів писали про нього, на українській, на російській і на румунській мовах, про Івана, які я беріг в своїй бібліотеці. Дуже жалів, коли довідався з мас-медіа, що на 47 році, в 1987-ому, помер на рака.

Написав про нього коротку статтю, яка була надрукована у «Вільному слові». Після його смерті довідався, що в Чорторії, на Буковині, його батьківська хата стала музеєм, – Меморіальним домом. В 2004-2008 рр., майже кожного місяця їздив до Чернівців, де з моїм другом Міхаєм Пензару друкував періодичну двомовну газету «Клопотул Буковіней» («Дзвін Буковини») і не раз пропонував другові відвідати Чорторию.

- в) Комісія з питань Європейських справ, міжнародних зв'язків, зв'язків з Україною та українською діаспорою;
  - д) Комісія з питань молоді і спорту;
  - е) Комісія з соціальних і родинних питань;
- В залежності від потреб Рада СУР може постановити створення й інших комісій.
Кожною комісією керує голова, обраний Радою СУР відкритим голосуванням.
Періодично комісії звітують перед Виконавчою президією і Радою СУР.

РОЗДІЛ VI **Складові організації** **Союзу українців Румунії**

Стаття 28. В рамках СУР розгортають свою діяльність: Об'єднання Українок Румунії (ОУР), Спілка української молоді Румунії (СУМР) та ін. Вони діють на основі власних регламентів, положення яких не суперечать положенням Статуту СУР.

Стаття 29. В рамках СУР можуть засновуватися й інші організації, асоціації, фундації, клуби, регламенти яких не суперечать положенням Статуту Союзу. Ними керують комітети чи ради, затверджені Виконавчою президією СУР.

РОЗДІЛ VII **Фінансові засоби** **Союзу українців Румунії**

Стаття 30. Для забезпечення матеріальної основи своєї діяльності Союз українців Румунії створює свої фонди таким чином:

- а) з державних субсидій, згідно з чинним законодавством (від державного і/або місцевого бюджетів);
- б) з пожертвувань, спонсоризацій та іншими законними способами;
- в) з членських внесків, 40 відсотків яких входять у центральний бюджет СУР, а решта залишається у розпорядженні місцевих організацій.

Стаття 31. Доходи СУР використовуються на фінансування заходів, спрямованих на здійснення основних цілей організації:

- а) з державних субсидій: на видання літературних і наукових творів, газет і журналів, оплачування штатного персоналу, культурні та спортивні заходи, премії, дотації, інвестиції, оплату участі в національних і міжнародних заходах;
- б) з інших видів доходів на: різноманітні добродійні дії, щорічні сплачування членських внесків організаціям, членом яких є СУР.

Стаття 32. Фінансово-господарська діяльність перебуває під наглядом Ради СУР і Контрольно-ревізійної комісії.

РОЗДІЛ VIII **Юридичний статус** **Союзу українців Румунії**

Стаття 33. СУР має статус юридичної особи з балансом і власним банківським рахунком; печатку з українським та румунським написами, бланки двох видів, друкованого та електронного, з єдиним текстом українською, румунською та англійською мовами.

Союз українців Румунії зареєстрований у Суді Сектора 1 м. Бухарест на основі рішення № 262 від 14 лютого 1990р. і Закону № 246/2005, і занесений в реєстр Товариств і Фундацій за номером 133/06.12.2005.

РОЗДІЛ IX **Кінцеві положення**

Стаття 34. Припинення діяльності СУР або його реорганізація вирішуються з'їздом.

Стаття 35. Будь-які зміни в статтях цього Статуту, внесення до нього нових статей або відмова від певних статей входить до компетенції з'їзду СУР.

Рада СУР

Так сталося, що на 15 липня 2004 року, разом із ним та його донькою Іоаною, ми відвідали Чорторию. Це було для мене великим щастям. Вів довгу розмову з мамою Івана Катериною, якій вже було 90 років. Хворіла на ноги, десь упала і вломила ногу і рана не гоїлась... Лежала в ліжку своєї доньки Фрузини. Коли увійшов в її кімнату, представився так: «Прийшов до вас Ніколайчук з Румунії, до сім'ї Ніколайчуків з України». Вона встала і усміхнулася. Я далі додав і розказав про себе, хто я, і причину мого приїзду. Вона потім заспокоїлась і додала, що за румунської влади їх сім'я називалась Ніколайчук. Коли Іван став студентом в Києві, його ім'я українізували на Миколайчук, і так і залишився. Потім балакали на різні теми. Ще і в 2004 р. тужила за Іваном, хоч пройшло вже 7 років від його смерті. Казала, що її дочка Фрузина – музеограф музею, є десь в сусідах, і зачекати її, вона відкрис хату-музей. Мама Івана жила в домі, новому домі, який стояв в тій самій загороді старої хати. А навкруг – файна зелена природа, мов у раю.

Наприкінці я сфотографувався з мамою Івана. Вона порадила мені відкрити бібліотеку і взяти з шухляди часописи «Міжнародний туризм», номери 2 і 3 від 2004 року, де є сторінки – на українській та англійській мовах – про життя і творчу працю Івана Миколайчука. Пані Катерина додала, що вона розуміє і румунську мову, бо вона в дитинстві вчилася в школі по-румунськи, але тяжко говорить по-румунськи. Ми попрощались з сльозами в очах, а я поцілував її руки.

Прийшла і Фрузина і ми перейшли до хати-музею. Відвідали кімнати, де були представлені різні речі, форографії, альбом, види, різні газети та журнали на різних мовах, де писалося про великі успіхи Івана, копії різних призів та грамот, книги про Івана які писали про його політ в універсальність. Було багато питань і обхідних відповідей від музеографа.

На моє прохання, чи залишити щось на спогад про нашу зустріч, Фрузина була згідна і рада, що ми залишили там для музею оригінальне письмо Івана, адресоване мені в 1966 році, газету «Вільне слово», де була моя стаття про нього, та журнал на французькій мові «Sovietique Film», де на першій сторінці була його фотографія в ролі Івана з кінофільму «Тіні забутих предків», а в середині часопису сторінки і фотографії про цей фільм. Фрузина Грицюк (таке її прізвище за чоловіком) подякувала мені за матеріали, які послужать більше довідатись про брата Івана. На знак шани, вона подарувала мені книгу «Білий птах з чорною ознакою», яка має і підзаголовок «Іван Миколайчук: спогади, інтерв'ю, сценарії», книга на 400 сторінок, яку упорядкувала Марія Миколайчук (дружина Івана), у видавництві «Мистецтво», Київ, 1991 р. Хата І. Миколайчука дуже подібна на мою рідну хату з Марицеї. Дах її з чотирма поверхностями, дві кімнати, по середині хороми, а позаду комора. Була накрита житньою соломою, а зараз азбестом. В одній кімнаті – на право – жили родичі і десятеро дітей. Вона виглядає просто так, як в мене вдома: піч з грубою, шпаргатом, постілю (ліжком), а над нею жердка, а навкруг стін лавиці, покриті лауниками, внизу витерта земля, горище (під з дерева і дощок). Тут треба обов'язково підкреслити: *з такої многодітної та бідної сім'ї вийшов в світ геній українського народу та України!*

Відколи його хата стала музеєм, відвідують її і знають його маму тисячі любителів кіномистецтва з України та з-за кордону. Мама і хата-садиба кожного зустрічає з радістю і усмішкою. Мама Івана раділа, що любимий її син завоював своїм талантом та наполегливою працею таку честь і гордість не лише для своєї сім'ї, а і для України та українського народу. Після відвідування музею та вислухання мами Івана, відвідувачі цілували руку Івановій мамі за те, що вона народила і виучила таку людину!

Такий жест зробили і ми наприкінці відвідання, після того, як сфотографувалися з Фрузиною в музеї та в загороді музею, перед погруддям Івана.

В листопаді того ж року, 2004, я дізнався, що Катерина Олексіївна Миколайчук, на 91 році життя, відійшла у вічність.

«Була велика праведниця, людина щедрої душі, мудра, добропорядна буковинка, берегиня славнозвісного роду Миколайчуків», – писали різні газети з Чернівців про неї в статтях-некрологах.

Вдома, прочитавши книгу, подаровану мені Фрузиною, та ще ті два часописи, які писали про нього, я був глибоко зворушений і міг собі уявити, що ще міг був би зробити, створити Іван для кіномистецтва України, якби не мало скінчитися його життя на 47 році?! Це риторичне запитання!

Скоро тоді написав дві статті про Івана. Це «Гордість Буковини – Іван Миколайчук» та «Душевна зустріч. Вічний жаль» (про мій візит в Чорторию) на румунській мові, аби прочитали про нього румуни. Обидві статті надрукував в часописі «Верховина», в номерах 1 та 2 за 2005 рік.

Пізніше додав ще третю статтю «Кілька представлень одних колег Івана, письменників, режисерів, знаменитих артистів та кінокритиків про художню цінну Івана Миколайчука». Всі ці три статті та фотографії про Івана включив в мою книгу «Repere culturale si umane», яка вийшла у видавництві «Флондер» в Радівцях в 2005 році (260 сторінок).

Все, що прочитав і написав досьогодні про Івана, доказує мою любов до нього, та і шану, яку я зберіг відносно Івана і сім'ї Миколайчуків.

Таких знаменитих українців треба вічно споминати та шанувати. Вони наша гордість, і залишаться назавжди зразком – моделями всім поколінням.

Ярадий стрічатися знову з Вами по радіохвилях. Так, для Союзу українців Румунії відбулася Велика і Важна подія: 6-ий З'їзд (Конгрес). Після приблизно 22-ох років існування нашої організації нам прийшлося знову звітувати. За цей період відбулося багато подій в житті українців Румунії, було успіхів, але і недоліків. Були у нас злети, але були і падіння.

Цей останній З'їзд мав нам доказати, що ми вміємо і знаємо подолати всі причини і іти подальше. Ми, бувший провід СУР, тобто Рада і делегати, присутні на З'їзді, старалися конкретно і критично представляти різні проблеми нашої організації. З'їзд відбувся за точною програмою на попереднім засіданні Ради, скликаною на два місяці перед З'їздом, з якої нагоди було встановлено таке:

По-перше:

– щоб З'їзд відбувся в місті Тімішоарі, де 2009 року був збудований Будинок культури українців Тіміського повіту, і щоб організаційними справами займався комітет Тіміського філіялу.

По-друге:

– щоб на З'їзді брали участь тільки делегати, обрані на Конференціях, і що не дозволяється замінювати делегатів іншими особами, тому що демократично тільки Конференції філіалів мають це право.

По-третє:

Встановилася кількість запрошених, які будуть брати участь на З'їзді і пропорція їх, тобто число по філіалах.

По-четверте:

– Всі дані делегатів та запрошених (списки) мають бути передані до Центрального проводу до 15 вересня, тому що З'їзд був запланований, щоб відбувався від 29 вересня до 1 (першого) жовтня.

І найголовне, був обговорений Проект нового Статуту Союзу українців Румунії, який з'єднував пропозиції членів СУР і керівних органів філіалів і для якого був створений Комітет на чолі з головою СУР.

Маючи на увазі, що деякі бувші члени Союзу українців Румунії, використавшись деякими невточненнями щодо обов'язків членів Союзу та місцевих організацій, дали Провід Союзу та Комітет Марамуреського філіялу до суду, не беручи до уваги, що вони порушили Статут і не звернулися до Комісії етики і моралі, яка в рамках Союзу мала уповноваження розв'язувати різні суперечки між організацією та її членами. Правда, що Марамороський Трибунал і інші органи Суду не дали їм правду, але це нам пошкодило, тому що нам треба було відкласти Конференцію Марамороського філіялу і, звичайно, і З'їзд Союзу українців Румунії.

Цей факт нам дав новий досвід і, радячись з адвокатами, які нас представляли на судах, порозуміли, що нам треба було удобрити наш Статут. Так що взялися до роботи і привели деякі зміни до нового статуту, як, наприклад:

До статті 6-ої уточнили, що: Прийняття у члени СУР здійснюють місцеві організації на підставі письмової заяви вступника, який виповнив 18 років і проживає в населеному пункті, де діє дана організація.

Затвердження членів місцевих організацій СУР здійснюється ієрархічно вищим органам, голова якого вручає «Членський квиток», а це означає, що відтепер не будь-хто з членів СУР, який хоче стати головою місцевої організації, може зібрати з вулиці будь-яких людей, прикликати їх до залу, зробити з ними засідання, щоб його обрали керівником (тобто головою).

Інше:

До статті 10-ої добавилося на початку: «За невиконання статутних передбачень і за вчинки, що завдають шкоди інтересам СУР, до членів СУР можуть бути вжиті такі покарання:

- письмове попередження;
- звільнення;
- відкликання з посади;
- виключення.

Захід виключення особи із членства СУР приймається організацією, до якої належить дана особа, чи ієрархічно вищим органом СУР, а у випадках грубого порушення статуту – прямо Радою СУР, і так далі.

Зміни є і в статті 13 щодо місцевої організації. В статті 14 було заведено деякі обов'язки для місцевих організацій: а) місцеві організації зобов'язані поважати і виконувати рішення З'їзду, Ради, Виконавчої Президії і Комітету філії, до якої вони належать, і т.д. б) місцеві організації зобов'язані поважати Статут і Програму СУР та вносити в бюджет Союзу доходи, здобуті із членських внесків. в) у випадку порушення взятих перед СУР зобов'язань, місцева організація може бути розпущена і можуть бути призначені вибори нових керівних органів.

Щодо обиральних Комісій: Контрольно-ревізійної та Комісії з етики і спірних питань замінився склад – від 5 членів до 3, і також змінилася назва Комісії етики і моралі в Комісію з етики і спірних питань (Comisia de etica si litigii). Замінили і осередок організації на нову адресу в Бухаресті – на вулиці Раду Попеску Н-р 15, Перший сектор.

З'їзд відбувся за програмою. Після вітання гостей місцевої і повітової адміністрації Тіміш виступали: депутат і голова чесько-словацької організації, представник Посольства України в Румунії, радник-посланник Віорел Котик і почесні гості з України та зарубіжжя Микола Беркало, голова Рахівської Районної Ради, Ярослав Думин, голова Рахівської Міської Ради, Ярослава Хортяні, голова Європейського Конгресу Українців і голова Державного Самоврядування Українців Угорщини, а на кінець виступив з масштабною доповіддю і вітальним словом пан Євген Чолій, канадський адвокат і голова Світового Конгресу Українців.

Виступали зі своїми доповідями:

- Голова Союзу українців Румунії;
- Голови повітових філій: Арад, Бухарест, Ботошань, Галаць, Караш-Северін, Клуж, Яси, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш і Тульча, дванадцять філій, а також голови Комісій:

- 1) Контрольно-ревізійна комісія;
- 2) Комісія з питань культури;
- 3) Комісія з питань освіти і науки;
- 4) Комісія з питань преси і книговидання;
- 5) Комісія з питань молоді і спорту;
- 6) Комісія з соціальних і родинних питань,
- 7) Комісія жіночої організації.

Вмоїй доповіді, як голова СУР, я старався висвітлити про мою діяльність від 2005 року дотепер із різними досягненнями, як здобуття, оновлення чи збудування осередків для всіх філій і деяких організацій СУР. Так, інвестиції та дотації за останні роки перевищують усі ті, які були за попередні 15 років. Лише в 2006 р. вдалося придбати будинки для Марамороської філії СУР, Карансебеша, квартиру для Добруджанської філії в Тульчі, квартиру для Сатумарської філії СУР в Сату-Маре, квартиру у Бая Маре.

В Бухаресті 2008 року закупили двоповерховий будинок для Центрального офісу СУР. В 2009 році збудували Будинок української культури у місті Тімішоара для Тіміської філії. В 2010 р. придбали селянське господарство і розбудували приміщення для офісу Ботошанської філії в селі Рогожешти, де повністю існує населення українського походження. Також в останні два роки були виділені суми грошей для капітальних ремонтів осередків у Сереті і Сучаві, в Тирнові (Арадської філії) і в Лугожі (Тіміського повіту), а також закупили приміщення у Ясах для місцевої організації.

Для Союзу були придбані два автомобілі і 3 мікробуси для Марамороської, Сучавської і Тіміської філій.

Отже, на сьогоднішній день усі повітові філії забезпечені приміщеннями для своїх осередків.

Всі ці інвестиції і дотації за останні п'ять років ніяк не обмежували діяльність СУР в інших галузях:

- – кошти на культурні події в порівнянні з 2006 роком у 2010 році перевищили на 43%;*
- кошти на господарські витрати в порівнянні з 2006 роком у 2010 році перевищилися на 106%;*
- кошти на загальні витрати з 2006 року до 2010 року перевищилися на 149%;*
- на пресу і книговидавництво в порівнянні з 2006 роком до 2010 року підвищилося на 2.994%;*
- на проекти і культурні заходи в порівнянні з 2006 роком у 2010 році кошти перевищені на 656%.*

СУР надавав допомогу дітям із бідних сімей, учням, ветеранам війни і бідним сім'ям. Діяльність депутата Степана Бучути висвітлена на Сайті Парламенту Румунії і в селах Русь-Поляни, Кривий, у священників Церков православних у Сучаві, Карансебеші, Решиці; в Грекокатолицькій церкві села Русь-Поляни на Мараморощині чи в школах села Русь-Поляни, Лицею ім. Тараса Шевченка і т.д., на Буковині, в Ботошанах, Ясах, Тульчі, Караиш-Северіні, Тіміші, Арадї і в Центральному офісі СУР в м. Бухаресті.

іншого. Це тривало кілька хвилин, поки не впав, а тоді били безжалісно ногами. Спочатку куражився, відмахував кулаками, непопадаючи в жодного із них, згодом благав, щоб ті перестали. Не було кому слухати. Вони, як оті звірі, що відчувають кров, ніщо в світі їх не зупинить. Спочатку пробував підвестись, не хотів лежати під їхніми ногами, а відважно прийняти бій, та коли до його вже туманної свідомості дійшло, що вони можуть вбити, залишився лежати на асфальті. Але це їх не зупинило, безперервно били ногами то по голові, то по спині, по руках і ногах. Спочатку старався захистити уразливі частини тіла, але згодом зм'як і затих. Молотили, як жито на току. Бажання крові затуманило їх розум. Недалеко стояла купка людей, які перешіптувались між собою, були глядачами. Але ніхто з них не встряв в цей інцидент, ніхто не пробував викликати поліцію і швидку...

Згодом, тяжко відсапуючись, вони зуміли, нарешті, завести автомобіль. Коли сідати, один із них радісно повідомив:

– Почекайте! Ось що у мене! – ключі від машини отого дурня, – сказав, показуючи в сторону лежачого. – Хороший заробіток сьогодні: дві машини. Ану подивимось, котра відгукнеться?

І він автоматичним ключем покрутив в різні сторони. Нарешті, побачив автомобіль марки Мерседес на відстані трьох машин від них.

– Оце наука буде для нього! – сказав він, рулюючи машину з стоянки. – Ото дурак! Як світ держить таких, як він, – додав, плюючи в сторону, де тільки-що була бійка. – Міг би спокійно запропонувати ключі машини і бійки не було би.

Тимчасом на стоянці росла купа роззяв. Підходили, розпитували, але ніхто толком нічого не знав, що трапилось.

– Хто там лежить? – запитували.

– Якийсь п'янюга. Бомж? – відповідали одні.

– Живий?

– Нечистий його знає.

– Може, швидку викликати? Ми ж люди! – говорили інші.

– Навіщо? Не бачите, що йому кінець?

Натовп то зростав, то спадав, люди то приходили, відходили.

– Кого вбили?

– Якийсь злодій. Здається, розборка між кланами.

– Таких мало вбити...

Семен ще чув, ще розумів, та не був у стані промовити слова. Набряклими очима дивився в сторону натовпу, поглядом благаючи допомоги. Потім віки опустились, стало тихо. Спочатку появилось біле світло, побачив свого малого іменинника, який біжить назустріч... біжить, біжить... І...

Через пів години з ревом увірвалася швидка допомога на стоянку міського банку, де лежав німечний його директор...

Маючи в нашому часопису «ВС» таку гарну рубрику з поздоровленнями на День народження наших членів СУР, хочеться подати нашим щирим і відданим читачам та дописувачам про історію походження, давнину святкування Дня народження, найголовнішого дня в житті кожної людини, дня, коли кожний з нас очікує на подарунки, квіти, а чи хоча б на дзвінок від друзів з гарними побажаннями.

Тож подивімся, як все це почалося і де саме...

В стародавньому Єгипті, наприклад, дозволялося відзначати це свято лише фараону, або царю, а в деяких африканських племенах в цей день саджали пальму і відзначали день народження лише раз у 8-13 років.

Походження цього свята сягає давніх часів, коли на європейському континенті люди вірили в чорну магію і вважали, що в День народження душа людини дуже вразлива перед прокльонами і заклинаннями. Тому люди старалися в цей день запобігти цим прокльонам тим, що проводили в колі друзів, рідних, які передавали їм добрі побажання, хвалили іменинника, що ставало на перепоні прокльонам і чорній магії.

День народження – один з найпопулярніших і улюблених свят як в дітей, так і в дорослих у всьому світі, але в кожній країні, на кожному континенті він має свої традиції, ритуали.

Наприклад, в Африці проводиться церемонія ініціації, під час якої дитина проходить ряд строгих випробувань на витривалість, силу, витримку, після чого слідує екзаменаційна частина цієї церемонії з перевірки знання законів, вірувань, звичаїв і танців відповідного племені. Молодих африканців радувало, що така строга церемонія проводиться лише раз у 8-13 років.

І по сьогодні з Днем народження пов'язано з впливом на злі сили і привернення удачі іменинника. У Канаді на іменинника влаштовують засідку, після чого йому мажуть кінчик носа маслом або маргарином, щоб невдача і неприємності не пристали до нього, а просто, щоб зісковзнули з його носа! На цьому родичі і друзі не заспокоюються і легенько б'ють іменинника кулачком у груди за кожен прожитий рік, а потім наносять ще один удар для удачі.

Від щирого серця вітаємо шановного п. Івана Лібера (н. 5 лютого 1932 р.) – викладача музики, збирача фольклору, відданого дописувача до «ВС», композитора, диригента хору «Зелена ліщина», голову Караїссеверінської філії СУР та заступника голови СУР – з його 80-літтям!

Як сказав М. Гоголь (1809-1852): «Бути у світі й нічим не позначити свого існування – це здається мені жахливим!».

Ніхто не зможе сказати такого про п. Івана Лібера. Адже за ним багато книг композицій на слова українських письменників Румунії, багато книг з фольклору, але і цілі генерації копашильських учнів, яких виховував ще з 1951 року, після закінчення Сігетської української педагогічної школи, а пізніше – Бухарестської консерваторії ім. Чіпріана Порумбеску, в любові до української мови та української пісні, батька троє гарних дітей - Толі, Івана, Симони – та чотирьох онуків: Лариси, Меліси, Лукаса та Амедеї, яких з дружиною, другом і супутницею життя п. Марією, вивели в люди.

Іван Лібер належить до тієї генерації випускників Сігетської української школи, яка після закінчення пішла в світ, в ті регіони Румунії, де проживає українська меншина, для того, щоб виховувати, виводити наших дітей в люди, передавати їм набуті знання і любов до свого, українського, від відданих і славних викладачів, які через несприятливі історичні причини, що мали місце в Україні, шукали притулку у закутках Румунії і світу.

Завжди приємно поздоровляти тих наших людей, які ціле своє життя працювали і далі працюють на українській ниві Румунії, є гідними громадянами своєї країни, добрими батьками для своєї родини і добрим прикладом для молодого покоління.

Хай щастить Вам, пане Лібер, і хай сповняться всі Ваші нові задуми!

На Многії і благії літа, п. Лібер!

Дід продовжив показувати їм квіти фіалки. Вони представляють ніжність свого синього одягу. Покров утворений з шести синіх листочків, які захищають гудзики синюватих пилюсток.

Рослини, які я вам показав, це віщуні весни. Це момент, коли відкривають гарні покривки квітів інші лісові рослини, що спішать використати світло, яке купає землю, яке скоро заміниться холодком дерев'яних листків.

Яскраві квіти жабника мають зелене листя з металевим блиском. Його використовують для салату, який укріплює організм, послаблений після зими. Квіти схожі на якісь золоті метелики над ізюмурудним кущем. Як існування цієї рослини залежить від капризів весни, яка іноді не дозволяє виходу бджіл з вулика, а без їх внеску до переносу зерновок полену не утворюються фрукти. Листя тяжко працює, використовуючи світло в синтезі і запасі резервів поживи в корені. Так забезпечується існування «індивідів» для наступного року. І це передбачення не надійне, частина цих запасів збирається в бруньки, які знаходяться на початку листя(базі). Вони протеговані товстим покривалом і мають вигляд зерна пшениці.

Яка роль цих бруньок? – питає зацікавлена внучка.

Зараз відповім. Весною бруньки пробуджуються до життя. З бруньки появляється корінь, який прикріплюється до землі там, куди прибув при допомозі дощу. Щоб набрати сил брунька використовує запаси, які отримала від рослини-мама. При появі кількох листочків нова рослинка звільняється від турботи знайдення речовин, потрібних проживанню.

Звичай зберігання запасних речовин зустрічаємо і в анемонах з білими і жовтими квітами. Вони зберігаються в підземних стеблах, які ще називають кореневищем, – довгі і чорняві, які можуть досягти чверть метра. З них появляються нові рослини, і більше на одному місці. Листя глибоко пориті. На верху появляється квітка з білими пелюстками і багатством жовтих тичинків. Красота появляється в поєднанні незріло зелених листків з білими та жовтими пелюстками. В погану погоду і ніччю квітки схилиються, щоб дощова вода не омила багатство полевих зернин. Та з жовтими квітами називається (răștiță) летрениця лютикова. Ці рослини квітнуть біля Великодних свят.

У формі куців, продовжує дідусь, між деревами чи на краю ліса нагромаджуються ніжні фіалки. Нагромадження появляються тому, що вони розмножились не насінням, а іншим способом. Від основи листка починають плазучі стебла, а на їх вузлах в контакті із землею можуть появилися корені. На тому місці утворюються нові рослини. Квіти сині, маючи дві пелюстки вверх і три пелюстки вниз, представляючи дійсне чудо природи. Вони сховані між темнозеленим листям. Високоякісний запах і колорит квітки приваблюють бджіл. Нектар осаджений в шпорі. Пилуючись знайти солодкий сік, штовхають тичинки, які випорожняють мішечки на їх голови. Відвідуючи інші квіти, зернини беруть участь в запиленні, позволивши утворення фруктів. І насіння. Знаючи всі ці чудові механізми, певно, що і рослина істота. Щоб віддалити насіння, фрукт відкривається в три боки, даючи можливість вітру розносити їх якнайдалше.

Знак пробудження лісових дерев подає опухлі бруньки тому, що сік, що знаходиться в землі, починає рухатись. Тріскає їх покривало, позволяючи підняти голівку маленьким листочкам. Це знак початку тайної боротьби в лісі. Між маленькими і ніжними листочками ледве проціджуються сонячні промені. Це момент появи конвалії. Між двома великими листями, загостреними на верху, появляються пуп'янки, схожі на перлини. Коли відкриваються квіти, появляється білий перламутровий віночок ніжних квітів. Після квітів появляються фрукти, схожі на великі круглі і червоні ягоди, які дуже отруйні.

А тепер кілька цікавих див зустрінутих в казковому світі лісу.

Перед позеленінням дерев, зимою, можна замітити на гілках деяких дерев (дуб, тополя, глід) круглі куці, вічно зелені. Це омела, це напів, паразитна рослина. Маючи хлорофіл в шкірі гілок – листях, вона може сама готувати органічні речовини. Потрібний їй надлишок вона бере від дерева, на якому росте. Фрукти дозрівають зимою і мають вигляд липкових зерен, які схожі на перлини. Насіння розносять птахи. Дзьобаючи фрукти, до дзьоба прилипає насіння. Птахи чистять дзьоб по гілках іншого дерева, до якого прилипає насіння. З цього насіння появляються інші рослини.

Паразитизм зустрічається і в рослинах, які ростуть на землі. У підніжжі дерев, і особливо під ліщинами, замітна рослина зовсім різна від наведених вище рослин. По-перше, вона не зелена. Вона появляється в перші тижні весни. Виглядає з лускоподібним хвостиком, відпочиваючи біля коріння дерев. Так пояснюється її назва – змійова трава. В нижній частині хвостика появляються численні розгалуження з присосками, які проникають в корені паразитних рослин, беручи поживу, приготовлену ними. Луска, яка покриває їх, має роль всмоктувального насоса, підлегшує підніс соку, яку добув з коренів рослини газди. Росте дуже поволі. Вона турбується залишити нащадків. Після десяти років від закілчення насіння, підіймається гілка лускова, жовтява, яка має жовто-червоні луски. На її верху появляються квіти з подібними відтінками. Якщо її не відвідують комахи, щоб рознесли її пилок. Вона звертається до повівання вітру. Квіти мають довгі тичинки, які мають багато пилку. Струшені вітром, вони звільняють повні мішечки зерна.

В Англії іменинника беруть за руки, ноги і підкидають стільки разів, скільки років йому виповнилося, плюс ще один раз для везіння.

А в Ізраїлі існує схожа традиція, тільки що іменинника садять на велике крісло і піднімають стільки разів, якого він віку, і ще один раз на удачу. Цей ритуал має значення того, що відганяє злих духів.

Дуже багато різних звичаїв для цього дня має Великобританія. Там існує ще одна весела традиція стосовно Дня народження – в святковому торті іменинник має нагоду знайти маленький сюрприз, наприклад, монету, і це значить, що він буде багатим. Якщо ж мешканець Англії доживе до 80, 90 і 100 років, то він отримає листівку з привітанням на його день від самої королеви.

Але першими святкувати дитячі дні народження почали німці. У них існувала традиція, за якою маленького іменинника потрібно розбудити на світанку і подарувати йому торт, на якому має бути стільки свічок, скільки років імениннику. Якщо дитина, попередньо загадавши бажання, задує всі свічки з першого разу, то її бажання збудеться. Цей звичай поширився і в нас.

Інший звичай, пов'язаний з Днем народження, – тягнути іменинника за вуха стільки разів, скільки йому років виповнилось, поширений в Бразилії, Італії. Цей звичай проводиться в багатьох країнах, але переважно стосується дітей.

А в Аргентині та Еквадорі на п'ятнадцятиріччя іменинниці одягаються в рожеві сукні, часом навіть вперше взуваються в туфлі на високих каблуках. Обов'язковим в цей день є вальс з батьком і молодшими шанувальниками.

У Японії День народження не відзначається взагалі, але діти святкують так званий «Сіті-Го-Сан» – свято трьох, п'яти і семи років. Якщо цей день співпадає з самим Днем народження дитини, його просто переносять на інший день.

І традиція стосовно подарунків на День народження відрізняється в кожній країні. У Китаї, наприклад, дітям дарують гроші, а на святковому столі повинна бути локшина (пілаф), що є символом довголіття. У Індії батьки обдаровують дітей шоколадом, і дитина приносить шоколад і для всіх колег свого класу.

У США однією з найпопулярніших дат є шістнадцятиріччя. У цей день діти отримують водійські права, а в подарунок – автомобіль.

Хоч і не всі батьки мають таких шансів подарувати своїй дитині такий дорогий подарунок, головне, щоб в найголовніший день кожної людини ми не забули хочби подзвонити і поздоровити іменинника, чи, принаймні, подарувати від щирого серця квіти. Таке не забувається! Тож будьмо завжди уважними зі своїми близькими, друзями в цей їхній день!

Будучи членом Асоціації українського церковного православного хору «Хвалим Господа» з села Верхня Рівна і заступником голови цієї асоціації, недавно я мала можливість брати участь на Міжнародному фестивалі, який відбувся у місті Львові.

Львівське крайове Ставропігійне Братство св. ап. Андрія Первозванного організувало вже XV щорічний фестиваль під назвою «Прощання з колядою», українською колядою, який відбувся 12-го лютого 2012, в неділю, у приміщенні Львівського коледжу з бізнесу і права.

Ми спробували здивувати багатою різноманітністю рослинного світу широколистяного лісу. Вони не єдині. Їх пристосування зв'язані з багатством земних речовин затримані постійним круговим рухом. Всі ці умови спричиняють пристосування до оточення. Які дозволяють пережити і увічнутися. Це постійна боротьба для використання світла навіть і в рослин того ж виду(роду).Найбільш пристосовані це переможні які залишають потомків, установлюючи продовження роду.

Для вашої цікавості, гадаю, що ви засвоїли досить знань про повний світ таємниць тихого лісу. Пам'ятайте – чисте повітря ,яким ви дихаєте в дідівській слободі бувають причиною цих «зелених легенів» - неоцінене багатство нашої планети. Зберігайте її!

На цей чудовий фестиваль були запрошені церковні хори зі столиці України м. Київ, з Львівської, Івано-Франківської і Тернопільської областей, а також з міста Сянока (Польща).

Разом з цими хорами в перший раз мали і ми честь бути запрошеними брати участь в цьому Міжнародному фестивалі з нашим православним церковним хором «Хвалим Господа» з с. Верхня Рівна, і у програмі виступу знаходилися на 2-му місці.

Так сталося, що в суботу, 11-го лютого, наш церковний хор під проводом отця Юрія Албічука, голови асоціації, прибув до історичного міста Львів, де ми були дуже щиро прийняті паном професором Тарасом Дмитриком, головою Братства, та Юрієм Федівим, заступником голови Братства і керівником недільної школи «Християнська надія» церкви Успіння Пресвятої Богородиці міста Львова.

Поміж іншими з присутніх ми дізналися, що заступник голови Братства Юрій Федів якраз сповнив 30-ліття, і всі ми побажали йому у цей ювілей здоров'я, мудрості, терпіння і Божої благодаті для слави Бога, а також Многая і благая літ!

Після того, як один з організаторів фестивалю познайомив нас з містом Львів, всіх нас розмістили в родинних парафіях, де були забезпечені для нас нічліг і харчування.

В неділю ранком 12-го лютого учасники нашого хору брали участь на святій Божественній літургії у церкві Успіння Пресвятої Богородиці, де були запрошені, щоб на місце причасника (поки причащаються священники і архієпископи) заколядував наш хор. Це так і сталося, а наприкінці служби була висловлена нам щира подяка.

Пан Юрій Федів, голова організаційного комітету, описав мені різні виступи церковних хорів. Мені дуже сподобалися хор храму Святого апостола Петра і Павла (місто Львів), фольклорний обрядовий ансамбль «Ходаки» з Тернопільської області, хор «Преображення» з Києва і т.д.

Чудово виступила пані Маріяна Яра з своїм хором «Відемо» із міста Сянока (Польща), який створений на основі Об'єднання українців Польщі в м. Сянока. Цей хор є відомий своїми пісеньками не тільки у своїй країні, але і далеко за її межами, де проживає українське населення.

До цього хочу додати, що всі присутні в залі, зверх 500 осіб, з нетерпінням чекали виступ в перший раз нашого хору. Так хочу уточнити, що коли наш хор заходив на сцену, всі в залі дали нам велику честь, встали на ноги і зустрічали нас з щирими оплесками. Так само вони поводитися і наприкінці нашого виступу.

Побачивши це явище, отець Ю. Албічук в своєму слові від глибини серця приніс подяку всім, а саме організаторам та голові Братства за одержаний Диплом.

Кульмінацією свята став виступ хору Братства св. ап. Андрія Первозванного. Вечором всі хори, гості, які брали участь на святі були запрошені разом на вечерю, де мали можливість не лише поговорити, а ще й познайомитися ліпше між собою та побажати один одному всього найкращого, та щасливого Нового року.